

בית צדיקים

שש ה' ובעזרתו ית"ש יום ג' תצוה תרס"ח לפ"ק פלונסק.

הנה ברך לקחתי ולו אשיבנה, משמי מעונה שלום יענה, חבמתו
בחזן תרונה, כבוד אהובי שארי חביבי הר' וכו' בש"מ יועץ
קים קדיש נ"י לבית ראקאץ בק' פרשיטיק.

נעימות יקרתו הגיעני, באומר המבשרות כי כבר התחיל במציה, ונדב לנו אותי
בחכמה, ועל נדיבות יק"ם להוציא לאור תעלומה, הספח"ק מנאון ישראל
שר התורה רשכבה"ג רבינו היהודי הקדוש זצ"ל, מה נכבד היום בהגלות אור התורה,
היום יום בשורה וכו', ואשר דרש ממני לכתוב מגילת יוחסין מאבותיו הגה"ק זי"ע, הנה
לבאר הכל בסדר ומשטר נכון, העבודה הזאת דורשת יגיעה גדולה, ואני נאחו בסבך
הסדרות במילי דשמיא, ודמתא, ורעלמא, ושיעירין תמירין, אכן זיקי אהבתי לזכרון
אבותינו נאומי וקדושי ישראל, אשר בבודם נתימר ונתפאר, ולשמש ולזכרם תאות לבנו,
ועיננו ושעשועים נמצא עת זכרונם יעלה על לבנו, בין המון הצרות והרעות הסובבים
איתנו מכל עבר ופינה בימים המרים האלה, ר' ירחם, הפיתו בקרבי להבת התשוקה
לאסיף עכ"פ מעט חומר ולכנים לבנין בית צדיקים, ויקיים בנו הכתוב (משלי י"ב ז')
ובית צדיקים יעמוד, וזה החלי, בעזר צורי וגואלי :

(א) **אביו** הרבני הנגיד החסיד מ' יהושע העשיל יכונה העשקי נ"י הוא בן התורני
החסיד הנגיד מ' יועץ קים קריש יכונה גאטיל קריש מ' פרשיטיק (א) בן
הרבני המופלא הגביר הקצין הנדיב עסק בתורה וגמ"ח ונורע צדקת פורונו בישראל,
מו"ה אליעזר פנחס זצ"ל ושם מנ"כ ובא השמש בצהרים ונפטר בש"ט בן ל"ח שנים בן
הרבני המופלא בתורה ויראה הקצין המפורסם מ' צבי הירש לבית ראקאץ מפרשיטיק
בן הרב הצדיק איש אלקים (ז) מו"ה יועץ גאטיל זצ"ל, ובקבלה שהוא וזו' היו מנוע
הגאונים בעל הש"ך ובעל פנים מאירות זי"ע ולמעלה בקדוש, הר"ר צבי הירש בר' יועץ
גאטיל

(א) **שם** מנ"כ, וזה נוסח מזבתו: פ"ג איש תם וישר מנוע יחוסים וגמולת רם
וגדיב לב וזיתו פתוח לרוחה ומתאבק בעפר רגלי הדיקים ה"ה הרבני מו"ה
יועץ קים בן הרבני אליעזר פנחס ז"ל נפטר בש"ט בש"ק מ' ניסן שנת תרכ"ג לפ"ק:
אביו הר"ר אליעזר פנחס הנ"ל היה גם מחותנו של הגאון מו"פ ר' משה אהרן זצ"ל
אבד"ק קוטנא כי הרב מ' מאיר לבי בהרב מוקוטנא היה חתנו. וזה נוסח
מזבתו: מה מאיר דאבס נפשינו על הלך מחתנו מחמד עינינו עמרת ראשינו עלה
למרומים איש עסק בתורה ובגמילות חסדים הרבני המופלא הנדיב מ' אליעזר פנחס
בהרבני מ' לבי נפטר ביום ה' כ"ח סיון שנת תקל"א לפ"ק:
וזה נוסח מזבת אביו שם: לזכר עולם יהי' איש אמונה כל ימי חלדו הלך בתומו
בקביעות עתים נמורה ה"ה הרבני התורני אי"ה הנגיד מפורסם מו"ה לבי הירש
בהרבני המנוח מו"ה יועץ גאטיל ז"ל מפה ק"ק פרשיטיק נפטר והלך לעולמו ביום ש"ק
י"ח מרחשון. שנת תר"ג לפ"ק:

(ב) **וזה** דברי מעלתו: זקני הרה"ל מ' יועץ גאטיל ז"ל לא אדע מקום משכן כבודו.
יחיה מקום מנוחו. ועוד בן היה לזקני הר"ר י"ג ה"ה הרה"ג מ' אלי'
מסקערניוויץ. ושעתי מכבד דו"ה הר"ר אלי' ה"ה החסיד המופלא ר' זלמן מלינסק
מווארשא ש"ס לזקניו הר"ר אלי' ז"ל מזבז נפלא מאד מגדל דקמו. ולא אדע אם היה

גאמיל חנ"ל היה חתן הרבני המופלג (ג) מו"ה ארי' ליבוש בן הרבני המופלג מ' חיים ונפטר ח' אדר תקפ"ה ושם מנ"כ מפרשיטיק בן הרב הגאון (ד) מו"ה נפתלי הירש אבריק פרשיטיק ולמעלה בקדוש זי"ע. והר"ר אליעזר פנחס הנ"ל היה חתן הרבני הנגיד גורד נדר ועומד בפרץ לזכות את הרבים מו"ה קים קדיש בן הרב ר' ליב מ' פרשיטיק (ה) והיה עוסק בצרקה וגמ"ח והיה נקרא ר' קדיש הנדל מרגל הזהב (גילדינע פאהן) ממשפחת ליפשיטיץ המיוחסת בישראל :

(ב) **אשת** הר"ר יועץ קים קדיש הנ"ל היא הצניעה מ' ויסל' זאטא והלכה לעולמה בשיבה טובה יותר מהשנים שנה י"ו כסליו שנת ה'רס"ד ומנ"כ בפרשיטיקן היתה בת הרב המופלג ומפורסם בחסידות מו"ה יהושע העשיל המכונה ר' העשקי (ו) מפיעטקוב

שם רב אב"ד או מנהיג. גם מקובל אללנו שהיה לזקני הה"ל מ' יועץ גאמיל גילוי אליהו הנביא ז"ל. ושמעתי אשר בקראקא נמלא מיוחסים ממשפחת ראקאן עכ"ל : י
(ג) **להר"ר** ארי' ליבוש היו עוד ג' בנים ה"ה. א' הרב החריף החסיד מ' ירוחם פישל הנקרא ר' פישל חריף מתלמידי היהודי הק' ז"ל [זה נוסח מזבתו : איש לדיק תמים אשר היה יושב ועוסק בצורה בלב שלם וירא אללים ה"ה הרבני המופלג החריף החסיד ועניו המיוחס מו"ה ירוחם פישל בן הרבני מו"ה ארי' ליבוש ז"ל נפטר יום א' סיון שנת תקל"ה תנצ"ה]. ב' הרה"ג החסיד המופלג איש מופת מו"ה מאיר ז"ל שהיה מתלמידי הרה"ק הרבי מלובלין והרה"ק המגיד רי"מ מזלצטשט ז"ל והיה נקרא ר' מאיר ר' הירשקיס ע"ש חותנו. ומנ"כ בק' אוטרלווי. ושם כתוב על מזבתו שלא יקבר שום איש בתוך ד' אמות סביב לקברו. ויש שם סימן ד' מזבות לד' רוחות. ג' הרה"ס מ' יחזק מפרשיטיק :

(ד) **מקובל** שהיה איש מופת וזה לבניו לדורות עולם אם יהיו ח"ו בעידן עקתא יתפללו על קברו לבעל הרחמים. והש"ת יעזור להם. ומספרים ממנו נוראות. והיה כתוב על גליונות הש"ע שלו חיבור נפלא. וזה נוסח מזבתו : הליבו לכה ליונים. ושימו תמורסים. על סיני ועוקר הרים. ה"ה הרב המאה"ג מ' נפתלי הירש במ"י יחזק ז"ל אבדיק פרשיטיק שנת תקק"ס לפ"ק. וידי"ג הרה"ג מ' נתן נטע דאגיר הכהן ש"י אבדיק קאליבעל הוא נכד הג"מ נפתלי הירש הנ"ל :

(ה) **וזה** נוסח מזבתו : מזה בן מזה. חכם עדיף מחזה. עיני ישראל מחזה. ה"ה הראש הגגיד פרנס הדור הרבני מו" קים קדיש בהרי"ל ז"ל נפטר י"א ניסן שנת תקע"א לפ"ק :

(ו) **הוא** היה תלמיד הרה"ק היהודי. והרבי ר' בונם מפרשיסחא. והרבי מקאלק זי"ע. ונפטר כ"ח שבט שנת תר"ח. ובניו היו. א' צפו הנ"ל. ב' אשת הגגיד החסיד המפורסם מ' שמואל משה ערליך בק' ביאלא גדול [אשר האחים הגה"ק מ' דובעריש הרבי בק' ביאלא ומ' יעקב אבדיק נאשעלסק ז"ל היו גיסיו בעלי אחיותיו]. ג' הרה"ג מפורסם בחסידות מ' שלמה גבריאל מפיעטקוב מגדולי תלמידיו של הרה"ק ר"ר בונם והרבי מקאלק ז"ל. * הוא אביו של הרה"ג חו"פ מ' מרדכי זאב ז"ל אבדיק קאליבעל בעהמח"ס קול הרמ"י וש"ס. אבי האחים הרה"ג מ' אברהם לבי אבדיק ארינדיאף. ומ' שלמה גבריאל מקאליבעל ש"י. ובניו של הר"ר שמואל משה מביאלא הנ"ל היה מופלג תורה וחסידים מ' אהרן ערליך מועליחאו. ומ' יחזקאל מביאלא. וחתנו של רש"מ הנ"ל גגידים וחסידים מ' איטשע האלדרשטט בלובלין. ומ' מאטיל מאזיס בוורשא. ומ' מענדיל בראדער בלובלין ש"י :

מפיעטרכוב בן הרב הנאון הקדוש מ' צבי הירש מרגליות ז' אבד"ק ליבדין והגלי"ל, בן
הנאון הקדוש רשכבה"ג מו"ה שא"ל מרגליות ה' אבד"ק זבריוא ואנפיה ואח"כ אבד"ק
קאמרנא

ז) נפטר שם ד' כסליו שנת תקס"ו. והיה לו עוד בן ה"ה המופלג בתו"ר החסיד מ'
איטשע זלמן מפיעטרכוב ולובלין תלמיד הרה"ק הר"ר דובער מראדשיץ ז"ל.
אבי האחים ר' שאל קראקאווער מלובלין. ומ' יעקב שנפטר בימי עלומיו בן י"ט שנה
והיה גדול בתורה סועה"ר ורלו לקבלו לרב בעירות גדולות. אבל אהה כי בא השמש. וכי
ס"ב הג"מ יוסף אבד"ק סעראלץ ז"ל. הרבי מלובלין נבג"מ אמר על הג"מ ז"ה אבד"ק
לובלין ביום פטירתו כי למד ט"ו שנה תורה בטהרה. זה שמעתי מהשו"ב הישי"ר ר' יוסקא
מלובלין ששמע מפיו. וביאר דבריו כי היה פרוש כל השנים האלו. כן היה הספידו עליו
והיה להג"ר ז"ה שלשה תלמידים גאונים. ה"ה א' הה"ג מ' צבי הירש דיין בלובלין [הוא]
דודי. ונפטר שם י"ב ניסן תקל"א. ויש תחת ידי ספר כת"ק ממנו על או"ח וזו"ר בשם
קרון צבי והיה חתן זקני הגה"ק מ' דובעריש היילפרין ראב"ד ומ"מ בלובלין. ומזכר
בקורות היהודים מלובלין לד קכ"ו]. ב' הה"ג מ' ז"ה חתן הפרנס מ' וואלק פייבל משם.
ג' הה"ג מ' ז"הירשלי שלקלאפיר ז"ל. ולא קראם בשמם להיות שזה לשמו. והוא כמיקל
בכבוד רבם :

הג"מ צבי הירש מרגליות נתקבל על מקום אביו הרבי ר' שאל (כך מכנים אותו עד
היום בלובלין). והוא לא היה מוחזק בעיני העיר ראוי כאביו. ובפתיחתו לדרוש
הראשון אמר: בצ"מ (דף פ"ז ע"א) חכים יתקרי ורבי לא יתקרי. ברש"י הג' חכם
איתקרי ר' לא אתקרי. ויל"ד מה ה' חסר לו לרש"י ז"ל כניסת הגמ'. ונראה דכפי
גיר' הגמ' משמע שקר ה' כ' כולה בספרא דאדה"ר. אי"כ ה' די לכתוב חכים יתקרי
וממילא נדע דרבי לא יתקרי. לזה גרס איתקרי קך היה כתוב. ומה הדין כי רבי לא
אתקרי. וזהו (שם דף פ"ד ע"א) התם רבי קרו לי. וכפי פירש"י שא' בעת ה' בין הלויסטים
תמוה לרמות תחילתו לסופו בשם רבי. אלא הפי' ע"ד אמרם ז"ל (ע"ז דף ה' ע"א)
הראה לאדה"ר דור ודור ומנהיגיו (הוא רבי מלשון אומן ומגדל ומרבי) דור ודור ודורשו
(הוא חכם) ומהתם נגזר עלי להיות רבי. וזו (ירמ' ט') אל יתהלל חכם בחכמתו כי
באלה חפלתי. וגזרתי אני כמ"ש בנדה (דף ל"א ע"א) טפה זו חכם וכו'. וזו (תהלים מ')
הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי בס' דאדה"ר. לעשות רלוקך אלהי. יראה שמים.
חפלתי אני אבל ותורתך בתוך מעי עוד ברחם ומעי אמי בשרתי לך בקהל רב. הנה
ראוי שפתי לא אכלא. ה' שפתי תפתח להיות ייטבת דשמו"א. ה' אתה ידעת. שמעתי
זה בילדותי מזיקני הקל"ן הפרנס מ' אפרים פישל ז"ל בהגאון מ' אברהם הימלפארב
מלובלין עכ"ל :

ח) הובא בס' גנת וורדים כלל כ"ט ותשובותיו נדפסו בשו"ת מאיר נתיבים לאביו הגאון
ז"ל בס' ח' ל"ז ע"ט. והסכמותיו בס' תולדות יוסף. ערכי הכנויים. שו"ת הר
הכרמל. ס' שפת אמת. בית מדות. גאון בתראי. עמודי כסף. שער המלך. כלילת יופי:
וב' בס' בית משולם (דף ל"ג ע"ב) בקונטרס כבוד הבית שסיפר חו"י הגה"ק מ' משולם
זלמן אשכנזי אבד"ק לובלין ז"ל. כי הרב המאיר נתיבים בא להבעש"ט נבג"מ עם
בנו הר"ר שאל בהיותו בן ז' שנים. וביקשו הבעש"ט להניח בנו הלו אללו איזה זמן ומלא
רלונו. ופ"א נסע ביום א' עם תלמידיו ולקח העלם הלו על העגלה. ובא לכפר ושם בית
תפלה לנוצרים וזהו על העגלון שיעמוד לפני הקרעטשמי. האנשים לעקו ופחדו כי הערלים
יסקלום באבנים כנודע אז. והבעש"ט נכנס להקרעטשמי עם אנשיו. והיה שם עכ"מ

מזמר

קאמערנא, ומשם נתקבל לאבר' ור"מ בק"ק לובלין והגאון' אחיו של הגאונים מ' יוסף נחמן אבר'ק

זומר צדיק וצפיו והנכרים מרקדים עם הנכריות. ויאמר להם הצעש"ט כי המנגן הזה אינו יכול לזמר והעלם הלו יודע יותר וזוה עליו לשורר וילאו קולות נעימים כי היה ר' שאל משורר נפלא. והם רקדו ושמוחו מאוד על שירי הנער באין עיפות. וכשנחו מעט מהרקידות העמידו יי"ש לפני הצעש"ט ואנשיו. וזוה לקרוא הנערים הנזירים אליו וישאלם על שמו. ואמרו שמויהם יאן סטעפאן סערגיי ועוד. א' הצעש"ט זכור היטב שמו. מה שמו של זה. ושמו של זה. עד שהר' שאל השיב כ"פ שם של כאר"א להצעש"ט ושמה עמם. ערך שלשים שנה אח"כ נסע הר"ר שאל במסחרו דרך הסביבה ונפלו עליו גולגים ולקחו הסחורה והמעט וקשרוהו להרגו. עמד בתפלת שמי"ט בצכ"י ויודיו והתחיל להרהר כל אשר עבר עליו מילדותו ונפל במחשבתו זאת המעשה. עד שנדמה לו כי אותן הרולחים הם הנערים העושים ששמו עמו אז בהקרעטשמי. אחר התפלה שאל לא' שמך סערגיי ואמר הן וכן לכולם. א' לו מאין אתה מכיר אותנו. א' להם התזכרו הנער ששר אז לפניכם. אני הוא אשר הייתי עמכם אז בהקרעטשמי. הם כשמעם זאת. בקשוהו לשורר אותן הנגונים. והשי"ת היה בעזרו שזכר הכל. והם נפלו עליו ונשקוהו ולווהו עד דרך ישוב ע"ש:

ובס' חוסן רב (דף י"ד) מובא בשם יד"ג הג"מ ישראל הארניק אבר'ק אבערוויקוב וי"ל: הנני להליג לו מליה נאה מהגאון מ' שאל אבר'ק לובלין ז"ל. כנודע שהי' מליץ מפואר הולך בדרכי אביו הג' ז"ל ולעת זקנתו מפאת חולשת גוו בקש מאנשי עירו להקל מעליו עול הרבנות לקבל רב ומורה תחת שבתו ומשרתו. וקבלו רב א' בשמו ר' מאיר. ורלו אנשי קהלתו שגם הגאון מהר"ש יתן ידו בחותמו ויכח לו להמורה החדש. וזאת אשר כתב: הרשות נתונה מאתי להרב מ' מאיר.... להתקבל פה"ק. רק הכס"א אגדל ממך. לדידי יהקרי רבי' ולדידך לור"צ ונהי' שוין בזה"ח ג' לסדר ולפרט רבוע יהי' כפול' האי קרא מרישא לסיפא מדר"ש והסיפא לרישא מדר"ש ע"כ. והטובה כי מספר שאל' שלי' מרובה ממספר מאיר רכ"א בחשבון פ"ו. וזה רק הכס"א מספר פ"ו אגדל אנכי שאל ממך מאיר. אך כשתשים מספר רבי' למספר שאל' הוא עולה בגימטריא תקמ"ט. וכן מספר לור"צ עם מספר מאיר ג"כ תקמ"ט. וזה ונהי' שוין. ונהה זה היה צ"כ תזוה שנת תקמ"ד. וזה רבוע יהי' כפול. ארבע פעמים כפול עולה תקמ"ד. וכן כפול יהי' רבוע צ' פעמים רבוע ג"כ עולה תקמ"ד. ומדר"ש עולה ג"כ תקמ"ד. וזה מרישא לסיפא מדר"ש וכן מסיפא לרישא והבן ודפח"ח עכ"ל:

ובס' קהי' לובלין (דף ל"א) כ'. הגאון מ' שאל מרגליות שמש בכתר הרבנות בעירנו וזכר הרבה פעמים בהפקסאות של עדותיו אשר בא שמה עה"ח על תקנות שונות ואחת מתקנותיו נכבדה היא. בשקדו על תקנת ציהכנים הגדול מהרש"ל ז"ל אשר רבים ממתפללי עזבוהו ויסדו להם מינים להתפלל בתוכם. אז עמד הגאון הנזכר בפרץ ואמר באיסור ובחרם ליסד מינים וזוה להכריז את החרם הג"ל ציהכנים הגדול מהרש"ל ז"ל. הלא כה דברי הכרוז. עינינו הרואות כי הימים הראשונים היו טובים מאלה כי מחכמה שאלו ודרשו את שלום העיר ויושבי' והפנו דרך חכמים ושמות על הבונים במוט ככל מקום. מגשים הגשה זו תפלה. ומתקנים מינים צדיקים אחת היא ופרסמם הכתוב כי היא היתה לראש פינה שורש פורה ראש ולענה. להוציא כמה וכמה מכשלות היום הירום עולם ואיבוד כל חמדה מלבד אשר הלא לא יתכן בעיני המקום צ"ה אשר דיבר עפ"י נביאי האמת לאמור. היו על כל שכני הרעים הנוגעים בנחלה והדברים

אבר'ק פולנאה (המול'ס' מאיר נתיבים, וס' דרך הטוב והישר עם פירושיו, וס' נפתלי מרדכי אבר'ק הרימליב, וס' שלמה דובער, וס' בצלאל אבר'ק וועהל, ואחר פטירת אביו הגאון

המרים האלו אמורים על כל מי שיש לו ביהכנ"ס בעירו ואינו נכנס בה להתפלל. עוד זאת רעה תולה בעיניו ראיו לפי הזמן והמקום אשר מיוס פרצו גדר בדבר הזה ירדנו עשר מעלות אחורנית. הן כי ניתן מגרעות בכל הדקות. והן כי גלה כבוד מישראל אם אין כוונתם ללדיקים במקום מקדש מעט. וכל איש שורר בציונו. ורעה עוד מוזאת כעת אשר ידבר העטרות הקהלה נחון כאשר בעו"ה העיר הזאת לבקרים ולרגעים לריכה פקידה נגד המוגעים. ותוצת אלה המשפטים לא עת האסף מפניה אל פינה. זה בכה וזה בכה כלאו רגלי המאספים ואין מאסף ואין דורש לאספו. תקצר היריעה מהכיל את העולה על לביו. גודל המכשלות והוראות שעה היוצא מזה. וכאשר פרצו גדרן של הראשונים והקלו ראש בחרמות הקדמונים. דיבר האיש אדוני הארץ אתנו קשות. כי האדון הגדול הדוכס יר"ה גמר ואמר ה"י לא תהי' כי חפץ חסד הוא ונקם נקמת כבוד הקהלה לכל תהרס. וגם האה"ג הבישוף יר"ה כמו כן שולח פעם אחר פעם בזהירות עלומות. ובין דא לדא אחרי אשר הקולות האלה אין מוזיין ממקומן את העללנין שאינם יוצאים מבתיהם כשאין ישראל עושין רלונו של מקום יש להם מנין. הנה מקום מקדש מעט בעו"ה עיניו הרואות וכלות כי כל יום הוא מתגושט עדי ערו עד היסוד בה. ונפשו מתמונה דלפה כאשר גשם דולף ביום סגריר ועלו ובאו נטפי הגשמים דרך גגין ועלויות על הבית ועל קירותיו וקילות מי הגשמים הלכו ונחו בחור כל שהוא ממחה את סיד החומה וגם האבנים שחקו מים. אם אכן הוא נימות. ועמודי הבית ח"ו ירופפו. ואם ח"ו לא נחוש לתקנתו. הנה כל דור שלא נבנה הבית כל ימיו כאלו נחרב. כי ביתא דלא מיתבא לא יתיב. לא כן בזהמאסף ראשי עם יחד שצטי ישראל במעמדם אל הרנה ואל התפלה. אשר יחדיו ימתיקו סוד צבית אלקים יהלכו ברגש. לתקן כל בדק הבית. ולגדוד את פרלמס. וממקום קדוש יהלכו ויבואו וישתבחו בעיר אשר כן עשו שבה הוא לציבור אשר עיניהם פקוחות אל מקום המקדש והיו עיניהם ולבם שם כל הימים :

א זאת שמנו אל לבנו לקבל עלינו מחדש לכל י"ה הדבר כדיוטגמא ישינה ורק כגזירת דת חדשה ופקודת ישראל לגזור אומר בחרם חמור וכדוי ושממא לבטל כל המנינים מן הבתים ומן החצרות. וכל העובר על זה מלבד הלכדו בעונש חרם וכדוי ומהי נדמו עליו וכל ישראל נקיים לבלתי היות ערב בעד חברו רק על ראש העובר יחול. עוד אנו מלוים ועושים להודיע עונו להמושלים למען יוסר האיש ההוא בגריוויק וקנסים עלומים. ולמען לא יהי' הדבר כתקנה שאין רוב הציבור יכולין לעמוד בה. הנחנו מקום לעכבות במקום שיש ככה עטבא. פקחנו עינינו לעשות סדר נכון כי הידי דלא ליזלזלי בה. בפש"ט (פארשטאדט) ובס"ר (סלאמריעק) ובהר דמרחקו טובא מזהכנ"ס וא"א להם לעזור את ביתם ריקנים מכל ואיכא למיחוש לפסידא יטולים להתאסף להתפלל במנין בימות החול אבל לא ביו"ט ושבת. אמנם מי שירצה לקבוע לו מנין קבוע בית מועד לתפלה להיומו מועד גם לשבתות ויו"ט חוץ ימים גוראים מחויב לקחת על זה הרשאה בכתב מרדכי הקהלה והרב אב"ד וליתן לקופת הקהל חמשים זהו בכל שנה. מחלה ציני יסין ומחלה ציני תשרי ולוקח אתרוג אחד בעד אדום זהו חוץ הקופסת משני וחמישי להקהל כנהוג. ואז כפי הרשאה יכול לקבוע מנין אף לשבתות ויו"ט במקומות המרוחקים הנ"ל רק באופן שלא יכנס שמה למנין ההוא בשבת ויו"ט כל מי שסכמו זהו ויותר מזהב זולת כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים בזמן שהגשמים מרובים והפשרת שלגים ובזימנא דקרייר עלמא טובא

הנאין הובן בחסד כסאו ונתקבל לאבד"ק אוסטרעא והנצ"ל, ואחייתיהם ה"ה אשת הנאין מ"ה נפתלי הירץ הכהן אבד"ק שאריגראד ונדרפס תשובתו בס' מאיר נתיבים סי' פ"ח, ואשת

עובד זמן הקדירות גדולות. אז באותן השבתות הרשות לבעלי הסכמה ג"כ להתפלל במניי שהוא אך דוקא באותן שבתות הג"ל. כבוד הרב היה אב"ד דקהלתנו והגליל י"ו זה דרכו והילכו תמיד להיות נמנה מן הראשונים ביהכנ"ס הגדולה ורק בכל זאת אם אולי באקראי ירצה לאסוף מנין בביתו בחול או בשבת רשאי. כבוד הרב הגאון הוקן הרב"ד י"ו האב"ד דאסטראווי אשר חשבו הדואות בארבותיו ועיניו קמו מללאה ולבוא השכם והערב גלל כן רשאי לו לעשות מנין בביתו. מלבד שלא יתפללו שם בעלי סכומות וילכו למנין כמבואר לעיל. באיבוד הרשאה זו אם יעברו בעלי סכומות וילכו למנין ג"כ להתפלל. החזירות מבתי כנסיות ומבתי"מ אינם בכלל החרס. במוצאי שבת דבר שבמנין היתר לכ"א מי שירצה לעשות מנין בביתו. בבית האבל על כל זרה שלא תבוא רשאים לעשות מנין בשבעת ימי האבלות ולא יותר. אם יהי' אשר יפול איש למשכב והי' כאשר ברעות ד' יחזור לאיתנו כל עוד היותו כלוא בביתו אחרי זאת. ואינו רואה פני השוק לילך לעסקו רשאי לעשות מנין בביתו. ובאשר יקום להתהלך בחוץ על משענתו להפוכי בעסקא דידי' מאז הרי הוא כשאר אדם ומנינא למה לי לא יהי כבוד עלמו מרובה מכבוד שמים וחלו עליו כל האזהרות האמורים למעלה והגני נזורים ואומרים בכל חומר לעותא ושמתא בחוק ולא יעבור על כל תקנה הג"ל והעובר דמו בראשו ומלבד כי החרס לא יפסור את הקנס אשר יושת עליו לתת להאדונים יר"ה וגם על רוזני הקהלה ועל הרב אב"ד י"ו ענש יענש העובר בקנסים והקנסים לא יפטרו את החרס הן על בעה"ב אשר המנין בביתו והן על כל המנוים וביחוד העובר לפני התיבה הוא העובר על החרס ביחוד וענש יענש בכל הקנסים הג"ל ג"כ. ולמען ישמעו כל העם ולא יזיונו עוד רק יבטלו רעונם מפני רזון החרס יוכרו הדבר בכל בתי כנסיות ויוחרת בעט סופר על קלף למשמרת למען ידעו כל העם וכל השומע לדברינו אלה יתברך בברכה מרובה מפי שוק מעלה ויהי כועס ה' עלינו ומועשי ידינו כוננו סלה. הכו"ד הבעה"מ למספר בני ישראל מה אנו שואלין כי אם ליראה את ד' ריש ירחא דסיון מתן דת' אל' כל' העד"ה לפ"ק אך גדול יהי' כבוד הבית לפ"ק:

נשיבנו מכתבא דנא שהנהיג מאז ומקדם בבעלי חבורות קדושות אשר בעת אשר אי' שובק חיים לאחינו ז"ל מתאספים בביתו להתפלל וללמוד ג"כ גם עתה כל יגרע חזקה אשר היא יקרא דשכזי ותועלת שער מזה. הכ"ד י"ו הג"ל כבוד אלופי רוזני נגדי קהלתנו י"ו באספת חמשים אנשים ובעלי סכומות וכבוד האלופים הרבנים המופלגים הדיינים ובראשם כבוד הרב הגאון המפורסם אב"ד דקהלתנו י"ו. גאון הק' שאל בא"א הגאון אב"ד גליל לבוב חונה פ"ק לובלין והגליל י"ו. גם באו עה"מ רבים מונכדי העיר. (העתקה מפנקס ביהכנ"ס מהר"ם ז"ל. ומפנקס ביהכנ"ס ר' לבי הירש ז"ר משה דאקטאר):

אם נשים עיי' בחינה על כל המקומות המפורזות בהפקסאות השונות כגון פנקס ביהכנ"ס רנ"ה בר"מ דאקטאר. פנקס ביהכנ"ס מהר"ם ז"ל. פנקס קובץ פסקים. אשר שם בא הרב הגאון הר' שאל הנז' עה"מ על תקנות שונות. נראה שהי' עסקן גדול בצרכי הקהלה והשתדל תמיד להביא סדרים בנושערי העדה:

נפטר בעירנו ומלכתו תשא נהי' פ"ג מגן גבורים מגן שאל בחיר ה' אדמו"ר הגאון רבן של בני הגולה מוה"ר שאל אב"ד ור"מ דק"ק לובלין. בן לאותו לדיק הגאון מופת

בית צדיקים

ואשת הרה"ג מו"ה שמחה ובהרב הג"מ נחמן כ"ץ, המה בניו של הגאון הקדוש שבבב"ג
(ט) מו"ה מאיר מרגליות אב"ד דגליל לבוב, ואח"כ אב"ד ור"מ דק"ק אוסטרעהא, בעהמ"ת
מאיר

מופת הדור מאיר אבד"ק אוסטרעהא וגליל לבוב. ונלקח ארון חלקים ביום ש"ק כ"ז כסליו
לפ"ק ויה' ה'ע"ה מ'ש'א"ל ג'פשו (תקמ"ח):

אב הגני להעיר כי הגאון הזקן הראב"ד הכ"ל בהכרוז הוא זקני הגה"ק מ' יוסף
תאומים אשר ה' מקודם אבד"ק אוסטרעהא. ואח"כ דרשן וריש מתיבתא בפניאל
ומשם נתקבל לראב"ד לובלין. והיה ראב"ד בימי הגאון ר' שאול מרגליות ז"ל. ונפטר
י"ח תשרי שנת תקמ"ג. הוא אבי האחים הגאונים מ' ארי' ליב תאומים אבד"ק בראד
בע"ס גור ארי' יהודה. ומ' שמואל אבד"ק לובזשנץ. וזקני מ' יהושע יחזקאל פייבל
תאומים אבד"ק אוסטרעהא. שהיה אבי האחים הגאונים זקני מ' ארי' ליבש מוזאוויכוואסט
ומ' ברוך תאומים פרענקיל אבד"ק לייפניק ז"ל שנזכרו בס' חוסן רב דף ו':

וב' בס' שמן המזב ח"ב אות ק"ו כי הבעש"ט ז"ע אמר שג' משפחות נקיות דור אחר
דור אשר כרת את אברהם ושזעמו ליחזק ויעמידה ליעקב. א' משפחת מרגליות.
ב' שפירא. ג' הורוויץ. ולואת חיבב הבעש"ט את הרב מאיר נתיבים הג"מ מאיר מרגליות
והק' ר' פנחס שפירא מאוסטרעהא. והק' ר' לבי הירש הלוי הורוויץ הוא זקני אבד"ק
טשארטקוב שהיו תלמידיו ע"ש:

(ט) ב' ידידי הרב המפורסם מ' מנחם מענדיל ציבר כ"י בס' מזכרת לגדולי אוסטרעהא:
אחר שקטע שמשו של הג"מ אברהם משולם זלמן אשכנזי [בהגאון זקני החכם
לבי ז"ל] אב"ד דפה בשנת תקל"ז. האירה עיניו מכבוד הגאון המפורסם בתורה
ובחסידות פ"ה בול"ק מוהר"ר מאיר מרגליות ז"ל. שנתקבל לאב"ד בעירנו והגליל. אחר
אשר בנעוריו הרביץ תורה ונהג בנשיאת ר"מ ור"ג אב"ד בגליל לבוב. והמלך מפולין
סטאניסלאוו אוגוסט פאניטאווסקי נתן לו כתב רשיון והרמנא דמלכא להיות אב"ד
באוסטרעהא והגליל. והסיבה אשר זכה להכבוד הזה הוא כי הג"מ מאיר ישב בתחלה על
כסא הרבנות בעיר יאזלוויוץ במקום אביו. והעיר יאזלוויוץ הייתה נחלת הדוכס אביו של
פאניטאווסקי. פעם אחת עמד הג"מ מאיר עם בנו הגאון והחכם מ' שאול יצחק אלל
ביתו והנה קול הקריה הומה כי הדוכס עם בנו הנעיר הולכים לעיר. עוד הם מדברים
ומרחוק הופיעו לנגדם הדוכס עם בנו הנעיר. וכראות הג"מ שאול את בן הדוכס אמר
לאביו גינאל מלכות אני רואה בהנער הזה והוד מושל על פניו ישכון וב"דו הראה על
פאניטאווסקי הנעיר והדוכס ראה מרחוק אשר הג"מ שאול הראה בידו עליהם ויסר עם
בנו אל הרב הג"מ מאיר וישאל בשלומו ובה אמר אליו. הנה ידעתיך לחיש אמונים ורב
אתה בישראל לא אפונה שלא תכזב בי ואל תכחד מומי דבר. אמור נא לי מדוע הראה
בנך ב"דו עלינו? ויען הג"מ מאיר חלילה לי לכזב באדוני אני אומר לך את האמת ולא
אכחד מאדוני דבר. הנה בני זה חכם מדיני הוא ובחכמתו הגדולה אמר לי שהוא רואה
הוד מלכות על פני בנך זה ובחכם הרואה את הטולד ומוגיד מראשית אחרית הגיד לי
שנך זה יעלה על כסא מלכות פולין בעוד ימים לא כבירים. הדברים האלה נכנסו אל
לב הדוכס ובנו. והדוכס ובנו השתחוו אל הרב ובנו והלכו להם. לא ארכו הימים ודברי הג"מ
שאול נתקיימו כי נבחר פאניטאווסקי למלך פולין. ויהי אחר כן כאשר נתמנה הג"מ
מאיר לאב"ד על כל גליל אוקריינא ועל פי חוקי המדינה אז היו לריבים היהודים להרמנא
דמלכא בעת בחירתם ברב אב"ד דגליל וכאשר הגישו היהודים בקשתם לפני המלך פאניטאווסקי
על

ביאר נתיבים ח"א שו"ת, וח"ב חידושים על גפ"ת, ודרושים נחמדים בסדר פרשיות התורה (דפוס פולנאי שנת תקנ"א), וס' סוד יבין ובוטעו (דפוס אוסטרחה שנת תקנ"ד) וס' הדרך המזב

על דבר בחירתם בהג"מ מאיר לרב הגליל והוא ראה את שם הרב ושם אביו וזכר את אשר אמר עליו בני בעודו לעיר לימים. ויתן לו כתב רשיון והרמגא כתוב על קלף באותיות מוזהבות חתום בחתימת יד המלך פאניטאווסקי. ועדן בנמלא הכתב רשיון ביד בני משפחתו בעיר מאהליב. ועוד סיפר לי זקן וישיש תורני נכדו של הג"מ מאיר מה שהיטיב המלך פאניטאווסקי לעשות חסד עם הג"מ שאל בעת היותו אב"ד בלוצלין חלה במחלה אנושה וכסע לווארשא לרפואה ברופא המלך. וע"י סיבה נודע להמלך פאניטאווסקי כי האיש אשר ניבא עליו עוד בילדותו שיעלה על כס מלוכת פולין בא לווארשא והוא חולה וילך המלך להרפואה שלו שילך אליו בכל יום לבקרו. וכל סמוי מזור ותרופה מבית אולר המלך ינתן לו ונמלא אללי מכתב שכתב הג"מ שאל מלוצלין לאביו לאוסטרהא ובמרגלות הדברים כותב אליו כי חולה הוא מאוד ואפשר נלמך ליסע לאיזה מקום לווארשא או לברלין מחמת שלא שב עדיין מדרכו הדאקטור של המלך יר"ה. . . . הדברים האלה מאמתים את סיפור הזקן כי בצוא הרופא מדרכו נסע אליו הג"מ שאל לווארשא והמסבב כל הסבות סבב שנודע הדבר להמלך ע"ש באות קס"ז:

שמעתי מפי זקנים נאמנים אשר פעם אחת ביום י"ג ניסן לפנות היום הלך הגה"ק מ' מאיר וכדו בידו לשאוב מים שלטו למזות מזוה ואז היה הפשרת שלגים בכל הרחובות רפש וטיט ומי מדמנה והדרך נקולקל מאוד ויהי בדרך פגע בו הרה"ל רב ייב"י מ"מ דפה (הוא הה"ק ר' יעקב יוסף מאוסטרהא) אשר הוא נסע בעגלה וכדו בידו לשאוב מים שלטו. ויאמר הרב ייב"י ז"ל אל הג"מ מאיר ז"ל. רב המדינה! (לאחר רב) נודע אתם הולכים ברגליכם בפרש גדול ובדרך רע כזה? וישן ר' מאיר ויאמר מזוה גדולה כזה שיש לי רק פעם אחת בשנה חציבה עלי בשעתה ולא אוכל למסרה ולתת אותה אל הסוס. . . . כשמוע הרה"ל רב ייב"י הדברים יולאים מפי הג"מ מאיר קפץ מן העגלה וילכו שניהם יחדיו ע"ש:

ואלה הדברים כתובים על שער הס' סוד יבין ובוטעו אשר תיקן וחיבר כבוד אמו הגאון אמתו רבן של כל בני הגולה מפורסם בקלוי ארץ החסיד ועניו בלינא קדישא מרבי קשישאי איש אלקים קדוש החרף הגדול בנגלה ונסתר כאחד מן הראשונים מופת הדור והדרו רבים הולכים לאורו רב הרבנים גאון הגאונים כקש"ת מו"ר מאיר זללה"ה וכו'. והנה הס' סוד יבין ובוטעו הוא לוואה שזוה הג"מ מאיר לבניו מלא תוכחת מוסר השכל עפ"י נגלה ונסתר. והס' הדרך המזב והישר הוא למזוה בנקל מקור על הדינים בארבע ש"ע ע"פ שיר וחרושים:

הנהיך מ' מאיר ז"ל היה א' מתלמידים הראשונים והמוהקים של הבעש"ט הק' ז"ל ובספרו סוד יבין ובוטעו כ' ז"ל. יחשוב קודם הלימוד מחשבה נכונה שמכין א"ע ללמוד לשמה בלי שום כוונה זרה. וכאשר הזהירו אותי לזה מורי הגדולים בתורה ובחסידות ובראשם ידידי הרב החסיד מופת הדור מוהר"ר ישראל בעל שם טוב כוונה רלויה בלימוד לשמה לרצון א"ע בקדושה ובעהרה עם האותיות כו' כו' וכשזוכה להבין ולהתדבק בהאותיות הקדושים יוכל להבין מתוך האותיות ממש אפילו עמידות. ולכן נקראת התורה מאירת עינים שמאירה עיני המתדבק בהם בקדושה ובעהרה כמו האותיות של אורים ותומים. ומילדותי מיום שנחתברתי בדביקות אהבה עם מורי ידידי הרב החסיד מו"ה ישראל בעש"ט תהא נשמתו לרורה בלרור ה"היים ידעתי נאמנה שזה היו הנהגותיו בקדושה

המיב והישר (ד' פילנאה שנת הקנ"ה), וס' בתנית אור על תרי"ג מצות עפ"י שיר (דפוס ברדישוב שנת תקע"ו), אחיו של הגאונים מ' משה אברהם אבוש אבר"ק ואבנא בעהמח"ס צל"תא

בקדושה ובטהרה ברוב חסידות ופרישות וחכמותו לדיק באמונתו יחיה דמטמרין גליין ליה כבוד ה' הסתר דבר ע"ש. ובש"ה ה' מ"י אות ר"ל. ונדע כי הגה"ק מ' זללאל אבר"ק אוסטררהא היה לו קלף שהיה כתיב עליו שם הוי"ה בכתב יד קדש של הבעש"ט ז"ע אשר נתן לאביו הגה"ק בעל מאיר נתיבים. והוא ירש הקלף מאביו. ואח"כ נתן זאת במתנה להג"ק הרבי מלובלין ז"ע. והג"ק ר"ח מוקאמרנא ז"ל כ' בס' נתיב מלותיך בשביל התורה ש"א. ועוד רשעים העומדים בכל עת על הצדיקים דורשי יחודו ית' באור אם להבט שלהבת יש עד שמרן הבעש"ט אמר שנשמתו לא רלחה לירד לזה העולם מפני הנחשים השרפים שיש בכל דור שלא יוכל לקום מופיהם חלילה שלא יחלישו דעתו כ"כ עד שיפגע חלילה ונתנו לו שנים גבורים נשמות לדיקים לשמרו ואחד מהם היה הג' מוהר"ר מאיר נתיבים וכו' ע"ש :

ובס' אמונת לדיקים נדפסו כמה סיפורים ממשפחה זו מה שסיפר הג"מ מנחם נהן מרגליות ראבר"ק בארדיטשוב. מה שמע מאביו הגה"ל מ' שמואל מרגליות אבר"ק זאליטשיק. בן הגה"ק מ' יצחק דוב בער אבר"ק יאזליוויץ הג"ל. ונדפסו גם בס' קבולת יעקב להג"מ יעקב מרגליות ראבר"ק בארדיטשוב ז"ל בהגרמ"ג הג"ל. וז"ל באות א': אח"י הרב הגאון מו"ה יוסף זלה"ה מוואלקוי נתקבל לרב לק"ק יאזליוויץ בשנת ת"ח לפ"ק. ועיר יאזליוויץ הייתה אז עיר גדולה לחלקים לא כמו שהיא עתה. והביא אתו את בנו המופלג יוניק וחכים כומר לזי הירש והיה אז בן י"א שנה. בשנת ת"י נסתלק הרב ר' יוסף והיה בנו מוהר"ך בן ט"ז שנה וסמכו כל חבתי הדור ידיהם עליו למלאות מקום אביו והיה רב ביאזליוויץ פ"ד שנים וגסתלק זקן ושבע ימים בן מאה שנים. מאשרו הראשונה נולד לו הרב הגאון המאירי מו"ה משה אברהם אבוש אבר"ק ואבנא וכו' אחרי פטירת אשתו לקח את האשה מרת שינליא אחות הצי אריה דבי עילאה מו"ה אריה ליבוש זלה"ה אבר"ק הטאטיסלב וילדה לו את אח"י הגאון החסיד ר' יצחק דובער זלה"ה ואת הגאון החסיד מו"ה מאיר זלה"ה מאוסטררהא בעל מאיר נתיבים. אחר פטירת אח"י הזקן מוהר"ך הג"ל בשנת תל"ז לפ"ק מילא מקומו אח"י הג' מ' יצחק דוב הג"ל. ואחיו הג' מהר"ם היה רב בארדיטשניק ואח"כ נתקבל לרב על כל גליל אוסטררהא והיה רב על ר"פ עיירות. בהיות אח"י מ' יצחק דוב בן כו"ב שנים ואחיו הג' מהר"ם היה בן י"א שנה והיו לומדים עם אביהם הגאון מוהר"ך. היה אז הבעש"ט שוחט ובורק בכפר קשיליוויץ הסמוך ליאזליוויץ וה' נחבא אל הכלים לא נשמע אז צדין מומנו מאומה והיה שו"ב כמו שאר השוחטים. פתאום התחיל לפעם בלב כל אחד מהאחים הג"ל תשוקה בוערת שיטעו להשו"ב מקשיליוויץ לא ידעי שיש טעם לזה מה זה ועל מה זה רק התשוקה גוברת בלב כל אח"י ובווערת מאין הסוגות. וכל אחד מדבר עם אחיו לאמר מה זה טעם אלהים לנו הלא הוא דבר נפלא בלי טעם ולא יכלו לגלות זאת לאביהם ולא לפני שום אדם כי ידעו אשר יפלא בעיני כל לאמר מה זאת. ובעצמם היו מרגישים אבר אינם יכולים לגלות את התשוקה אשר בוערת והוכרחו להתנבז מאביהם ומציתם והלכו שנים בהתחבא להכפר וצאו לביתו של הבעש"ט מה שעשו שם וזה דיבר עמם ומה עסק עמם כל ימי היותם בביתו לא גילו כל ימיהם לשום אדם אפילו לאביהם הגאון ז"ל. ובדעתם היה להיות יושבים בביתו מי יודע כמה זמן היו רגועים להיות נעזרים לפניו. ובציבת נעשה רעש גדול ותמהון עלום כי נאצרו הגוה תרי לנתרי דרהבא. ונתפזרו אנשים רבים על כל פרשת הדרכים לחקיר ולדרוש ולבקש

צִיּוֹת רַבִּי רַבְרָה וְנִקְרָא חֲדוּשֵׁי מִהֲרָמָא עַל הַשֵּׁם, אֲשֶׁר גָּאוּנִי הוֹמָן כְּתָבוּ עָלָיו שְׁהוּא סֵפֶר עֵמוּק כְּמוֹ הַמִּהְרָם שִׁירָן וְמ' יִצְרֵק דּוֹב בְּעַר מְרַגְלִיּוֹת אֲבִרָק יִאֲוִלְיוּיָן וְתַשְׁבּוּבוֹתֵיז נִדְפְּסוּ בַּשּׁוֹת מֵאִיר נְתִיבִים ס' מ"ב נ"ג. וּבִסּוֹף הַס' נִדְפְּסוּ ח' עַל מַס' בְּרִכּוֹת מִסְפְּרוֹ בְּאֵר יִצְחָקן הַמָּה בְּנֵיז שֶׁל הַגְהָק מוֹיָה צְבִי הִירֵשׁ מְרַגְלִיּוֹת אֲבִרָק יִאֲוִלְיוּיָן וְנִדְפְּסוּ פֶּאֶרְאֵלִי וּמִיּוֹבֵא

וּלְבָקֶשׁ עַד כִּי לְבִכּוּף שְׁנֵי שְׂבוּעוֹת אֲמַר אֶחָד שֶׁעַל דֶּרֶךְ סִמּוּךְ לִהְיוֹת רֹאֵה שְׁנֵי אֲנָשִׁים כְּאֵלֶּה הוֹלְכִים וְהִלְכִי לִהְכַּפֵּר מִצִּית לְבִית עַד שֶׁמָּלְאוּ אוֹתָם צִצִּית הַשּׁוֹרֵץ וְהוֹכֵרְתוּ לַחֲזוֹר לְבִיתָם. וְאֲבִיָּהֶם מִחֲמַת שִׁמְחָתוֹ הַעֲזוּמָה כִּי נִמְלְאוּ לֹא שָׁאֵל אוֹתָם מִה זֶה הַמַּעֲשֶׂה הַנּוֹרָא הַזֶּה. אַחֲרֵי זֶמֶן שָׁאֵל אוֹתָם בְּנֵי הַלֵּל תֹּאמְרוּ לִי מַה הָיָה גְדוּלְתוֹ שֶׁל הַשּׁוֹמֵט מְקִשְׁלִיוּיָן אֲשֶׁר אֲנָשִׁים כְּמוֹכֶם תִּהְיוּ נִעְלָרִים עִמּוֹ זֶמֶן כֹּזֵה. הַשִּׁיבּוּ לוֹ אֵין בְּאִפְשָׁרִי לִיָּיר לִפְנֵיךְ טִיב הָאִישׁ כֹּאֲשֶׁר לֹא רָאִיתָ אוֹתוֹ וְלֹא עִבַּקְתָּ עִמּוֹ. אֲךָ זֹאת תֹּאמְרִין לָנוּ אִזְ עַד אִזְ קְלוּגַעַר פִּין דַּעַר גִּאֲנֻלַּעַר וְעֵלֵט אֵין אִזְ פֶּרומַעַר פֶּון דַּעַר גִּאֲנֻלַּעַר וְעֵלֵט. אַחֲכָּ כֹּאֲשֶׁר נִתְפָּרַס הַבַּעֲשָׁט ז"ל נִסְעוּ אֵלָיו מְדֵי שָׁנָה בְּשָׁנָה:

פ"א אֲמַר הַבַּעֲשָׁט ז"ל לְדוּדֵי הַגָּאֹן מ' מֵאִיר ז"ל הַכִּל: מֵאִיר'ל אֶתָּה זֹכֵר צִוּוֹתֵי שֶׁבַת שֶׁהִתְחַלַּת חוֹמֶשׁ וְעִמְדַת עַל הַשְּׁלָחַן וְאִמְרַת הַדְּרָשָׁה וְצִית אֲבִיךָ הִיא מֵלֵא מִפֶּה לְפֶה עִם אֲנָשִׁים מִה הִיא אִז. אֲמַר אֵין זֹכֵר יִעֲבֹד אֲמִי בְּאֶתָּה פִּתְאוֹם לְבִיתִי וְחִטְפָּה אוֹתִי מֵעַל הַשְּׁלָחַן בְּאִמְלַע הַדְּרָשָׁה וְאֲמַר לֵה אֲבִי מִפְּנֵי מַה אֶתָּה חוֹטֵף כַּעַת אֶת הַיֶּלֶד בְּאִמְלַע הַדְּרָשָׁה הַשִּׁיבֵה לוֹ אִישׁ אֶחָד לְבוֹשׁ עִם פֶּעֶלֶךְ עוֹמֵד וְלוֹטֵשׁ עִינָיו מֵאֵד עַל הַיֶּלֶד וְהִיתָה יִרְאֵה כִּי הוּא הִיא יִפֶּה תוֹאֵר וְיִפֶּה מֵרָאֶה לְהַפְלִיא. אֲמַר לוֹ הַבַּעֲשָׁט אֵין הִיתִי הָאִישׁ. אֹרֶךְ גְּדוֹל וְרַב הַשְּׁפַעְתִּי עֲלֶיךָ בְּהַצִּיטִי אִז עֲלֶיךָ. אִם לֹא הִיתָה אֲמִן חוֹטְפַת אוֹתָךְ יוֹדַע אֵין מֵהַעֲבֹד שֶׁהִיא לָךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר:

הַבַּעֲשָׁט ז"ל אֲמַר לֵאחָזִי הַגָּמִי יִצְחָק דּוֹב וְלֵאחָזִי הַגָּמִי מֵאִיר ז"ל. בְּנֵי אֶתָּם חֲצִיבִים לִי מֵאִיר וְאֵין אוֹהֵב אֶתְכֶם. אִיזָה חֲטִיבָה שֶׁתִּבְחָרוּ אֶעֱשֶׂה לָכֶם. אֲמַרוּ לוֹ מַה שְּׂטוֹב בְּעֵינֵי רַבִּינוּ אֶת זֶה יַעֲבֹד. הַשִּׁיבּ לָהֶם יֵשׁ לִי סִידוּר כְּתָב יֵד שְׁאֵין מִתְפַּלֵּל צו כָּכָל יוֹם כְּתָבוּ שְׁמוֹתֵכֶם וְאֶת שֵׁם אֲמִכֶם בְּאִיזָה בְּרַכָּה בְּשִׁמְעָה אֲשֶׁר אֶתָּם רוֹזִים וְזֹאת אֵין רוֹאֵה לְטוֹב לָכֶם. הַשְּׁקִיף דּוּדֵי הַגָּאֹן מֵהֲרָם בְּפִנֵּי אֲחָיו אֲחָזִי יֵעֵן כִּי הוּא הַגְּדוֹל שִׁיֵּאֲמַר בְּאִיזָה בְּרַכָּה. אֲמַר אֲחָזִי אֵין רוֹאֵה בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה. וְלִקַּח הַבַּעֲשָׁט ז"ל אֶת הַסִּידוּר וְנָתַן לָהֶם וְכָתְבוּ שְׁמוֹתֵיהֶם בְּשִׁמְעָה: פ"א אֲמַר הַרִ"ל מִסְאֻרְאֵן לֵאבִי ז"ל בְּרַךְ אוֹתִי הַשִּׁמְעָה בְּדַבַּר יִקָּר אֲשֶׁר אֵין עֲרוּךְ אֵלָיו. בְּאֵלֵי הַיָּמִים בֹּא לִידֵי הַסִּידוּר כְּתָבִי שֶׁל הַבַּעֲשָׁט ז"ל. סִיפֵר לוֹ אֲבִי אֶת הַמַּעֲשֶׂה הַכִּל מוֹקִינִי וּמְדוּדִי ז"ל וְאֲמַר לוֹ בַּעֲצוֹר זֶה אֵין מוֹבָקֶשׁ מִכֶּם לְהִרְאוֹת לִי אֶת הַסִּידוּר שֶׁאֲרָאֶה בְּעֵלְמִי וּבְעֵינֵי זֹאת. וְנָתַן לוֹ אֶת הַסִּידוּר וּרְאוּ בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה כִּי נִכְתַּב שְׁמוֹתֵיהֶם וְשֵׁם אֲמִם וְהִנֵּה הַהִ"ק מִסְאֻרְאֵן מֵאֵד כִּי זֶה הִיא לוֹ לְאוֹת נֶאֱמָן חוֹק שֶׁהוּא סִידוּרוֹ שֶׁל הַבַּעֲשָׁט ז"ל:

הַבַּעֲשָׁט ז"ל אִיזָה זֶמֶן קוֹדֶם הַתְּגֻלוֹתֵי הָיָה רִישׁ דּוֹכָא אֲלֵל מִלְּמַד אֶחָד בְּק' הָאֲרִידֵעֲנָקִי וְהִיא אוֹכֵל צִצִּית דּוּדֵי הַרִב מוֹיָה חִיִּים ז"ל חוֹתְמוֹ שֶׁל דּוּדֵי הַגָּאֹן מֵהֲרָם ז"ל בַּעַל מֵאִיר נְתִיבִים. וְאִשְׁתּוֹ שְׁמָה הִיא הִיתָה לְדִיקַת גְּדוּלָּה מֵאֵד. סִיפֵר לִי אֲבִי ז"ל אֲשֶׁר בְּשָׁנַת הַקִּלְיָא לְפָק הִיא בַּעֲלוֹם חוּלִי הַעִיפּוֹשׁ רִ"ל וְאֲמַרוּ אֲנָשִׁים לְסִגּוּלָּה שִׁיקְחוּ עֲלֵמּוֹת גּוֹיֹת מִתּ וְיִשְׁרְפוּ וְיִפְסְרוּ אֲבָךְ הַשְּׁפָרָה עַל פְּנֵי הָעִיר וְלֹא יִבּוֹא הַחוּלִי לָעִיר. וְלֹא רָצוּ לִיקַח מִגּוֹיֹתֵיהֶם וְהִלְכוּ עַל הַצִּית הַקְּבָרוֹת לִיקַח גּוֹיֹת מוֹת יִשְׂרָאֵל לְשַׁרְפוֹ. וְיִקָּר מִקְרִיָּהֶם וּבִזְאוּ עַל קְבָרָהּ וְכֹאֲשֶׁר רָצוּ לְהִתְחַלֵּל לַחֲפּוֹר אֶת קְבָרָהּ יֵאָד קוֹל גְּדוֹל מִקְבָּרָהּ עַד אֲשֶׁר נִפְּלוּ עַל הָאֲרֶץ מִפְּחַד קוֹל הַגְּדוֹל וְנִתְעַלְּפוּ וְלֹא יָכְלוּ לָזוּז מִמִּקְוָמָם וּשְׂכָבוּ עַד אֲשֶׁר בָּאוּ אֲנָשִׁים וְרָאוּ אוֹתָם

ומבוא חידושי בם מאיר נתיבים בדרך האחרון בן הגאון מ' יוסף מואלקוי אבד"ק יאזלויץ אחיו של הנ"מ מנחם מענדל מרגליות אבד"ק קארמזשין, המה בנוי של הגאון מ' משה אבד"ק טארניגראד והמבוא בהקדמת ס' תבנית אות יוסף לנבדו, ובתולדות מהר"ל בשם אבד"ק טארניו, אחיו של הגאונים מ' יואל פיוויש נחתן הגאון מ' אברהם אבד"ק בריסק בהגאון

אותם שוכבים והודו על מה שרלו לעשות ומה שהגיע אליהם מהקול ולקחו אותו משם. והיא ידעה מגדולת הצעש"ט גם אז כשהיה בביתה רק היתה מושבעת לכל תגלה וכו' ע"ש: **אז** הג"מ יצחק קוב"ל לקח לאשה את האשה פלייט בת הגאון מ' יעקב אבד"ק פונזא בן הגה"ק מ' יצחק אבד"ק פונזא רבו של המג"א. וילדה לו את אבי הרה"ל מ' שמואל אבד"ק וולשטיטש. כשה"ל א"ז מהר"ש הג"ל בן ט"ז שנה נפל לאויו חולי והרופאים יאשו אותו וכסע אביו למעוזו להצבש"ט לעורר רחמים עליו. א' לו הצבש"ט יש לו רפואה עצורו שלח אותו אל ויהיה בביתו ועל שלחני שנה שלימה. ואקוה כי ישלח הש"ת עזרו מקודש ויתרפא ויחריך ימים ושנים. תיכף נסע לביתו והציאו להצבש"ט. ובסוף השנה חזר לבית אביו בשלימות הבריאות. ובעת פטירתו היה בן ע"ב שנה וכו' ע"ש בצאות ג':

סיפר לי אבי ז"ל אשר מנהג דודו הגאון בעל מאיר נתיבים היה כאשר נתן היתר עגונה לאשה ציוס שהיה גומר את ההיתר לא היה חותם עליו רק ייחד לו יום מיוחד והיה יושב בתענית כל היום ואח"כ חתם א"ע על ההיתר ומסרו להאשה. והוא היה סופר מהיר אשר לא נראה כמוהו. פ"א היה לר"ך ליתן היתר עגונה לאשה ובאחתה אליו לשאלו מתי יתן לה ההיתר ואמר לה ההיתר שלך נגמר רק עדיין לא חתמתי אותו וייחד לה יום שתבוא ליקח את ההיתר. ובאחתה ולקח ההיתר לחתום עליו ולקח הקולמוס לחתום והתחילה ידו להדענע עד שנפלה הקולמוס מידו. ואמר לה לך ותבוא ציוס אחר אשר ייחד לו להתענות עוד הפעם. וכן עשה והיה כבדאשונה. ואמר לה שתבוא ציוס אחר והתענה עוד פעם שלישי ולקח לחתום ונפלה הקולמוס מידו גם בפעם שלישי אמר להאשה לך לדרך בעלך חי הוא וילאח מציתו לרחוב העיר ומלאה את בעלה ע"ש בצאות ז"ה:

בעיר בראדי בעת שהיו הרבנים הגאונים הצדיקים ר' חיים סאלנער ור' משה אוסטרער זי"ע ראשי ישיבה מחכמי קלויז. היו אז גדולי התלמידים מחכמי הקלויז הרבנים הגאונים ה' ר' יחזקאל סג"ל לנדא בעל גודע ציהודה. ור' מאיר מרגליות אבד"ק אוסטרעהא. ור' גרשון קיטיבר גיסו של הצבש"ט. ובעיר בראדי היה קרייז רב. ופתאום נתהווה ריטון גדול על אשת הקרייז רב אשר היא מופקרת. וחקרו ודרשו החכמי קלויז על הדבר הזה והיה אמת. והיה קלל דלא פסיק ורלו חכמי הקלויז לעשות דין באשת הקרייז רב אך יראו מחמת שהקרייז רב היה לו כח מהמלוכה. והקרייז רב שמע שחכמי הקלויז מרנגים מאד. אזי חרץ משפט שמי שידבר סרה על זוגתו ילקוהו מלקות ברבים או ישלם מאה אדומים קנס. ותיכף ראו השלשה תלמידים הג"ל לבית הוועד שהיה אצל הקרייז רב והגאון ר' יחזקאל קרא בקול גדול בפני כל האנשים צוה הלשון מדעו שאשת הקרייז רב היא מופקרת לגנות ואסורה לבעלה שלשה פעמים זעק קך וישלם תיכף כל הרמש שהיה לו המאה אדומים בכדי לקדש את השם ברבים. והגאון ר' מאיר מרגליות עשה ג"כ כך בבית הוועד ולא היה לו לשלם והלקוהו מלקות. והגאון ר' אברהם גרשון קיטיבער עשה ג"כ כך ולא היה לו לשלם ורלו תיכף להלקוהו אך מפני שהתאספו אנשים רבים היה בעת הכושר לר' אברהם גרשון לברוח וברח מחזק לעיר בראדי. אך מחזק לעיר היה גדר של

בהגאון משאת בנימין ומ' אריעזר מרגליות אבד"ק לומבאל, ומ' אליהו אבד"ק פרעמישלא וחתן הג"מ הירש הינקיר ומ' נחמן אבד"ק מעוריש, ומ' מרדכי מרגליות וחתן הקצין מ' קאפיל מקאראטשין ומ' שמואל ר' מיכלקיש מוויילנא, ומ' ישראל וחתן הד"ר אברהם מטיסמניץ, ואחיותיהם חנה אשת הג"מ יצחק כ"ץ אבד"ק לובלין וכן הג"מ נפתלי כ"ץ אבד"ק לובלין, ואשת הרח"ג מ' יהודה במהור"ר אברהם פרוק מווינא. ואשת הג"מ מרדכי

של עמודים של עץ זה אלל זה צרווח אך איש לא היה יכול ללכת בין העמודים. וצרכו אחד בא לעת ערב להגדר הג"ל ועמד מול השני ערל אחד מדבר בלשון פולין אליו בוא לבאן עמוד אחד עומד ומתענע בוא לבאן ונחזיקו אני מול זה ואמה מול השני וניקח אותו ממקום מושבו ותוכל לצרווח וכן היה. וברח לק' מעציבו לגיסו הצעש"ט. וכאשר בא אל הצעש"ט הק' אמר לו בעת קבלת שלום שלחתי לך את אליהו בדמות ערל מפולין לקחת את העמוד של עץ ותוכל לצרווח. ואמר הצעש"ט אשר לאלו השלשה פסקו גדולה מן השמים על אשר קידשו את השם ברכים. הגאון ר' יחזקאל יהי' אבד"ק פראג. והגאון ר' מאיר מרגליות יהיה אבד"ק אוסטרהא. והגאון ר' אברהם גרשון יהיה בארץ הקדושה נשיא על כל ההתמנות שבקדושה וכן היה ע"ש באות ל"ג:

הרה"צ הרבי מלובלין זי"ע בנסיעתו על חתונת בנו הה"ל ר' יוסל מטארעשין לעיר קורן עם הרה"ג ר' מרדכי זליה אבד"ק דשם היה דרך נסיעתו על עיר אוסטרהא. וכאשר בא סמוך לאוסטרהא נסע לקראתו הרב הגאון ר' בללאל אבד"ק אוסטרהא וביקש הרבי מלובלין להתאכסן אליו כי היו מוכרחין ללון באוסטרהא. והשיב לו הג' הג"ל כי אין לו דירות ברווח רק יתן לו דירה נאה להתאכסן אלל גביר א' ותיקב נסע הגאון העירה להגביר להכין הדירות עבור הרבי מלובלין וכל ב"ב וכן היה והתאכסן שם הרה"ק בכבוד. והג"ר בללאל מרגליות התעכב שם איזה שעות אלל הרבי מלובלין והלך לביתו. שוב התיישב בדעתו אשר לא טוב עשה שדחה את הרבי מלובלין מלהתאכסן אליו אחרי כי רצונו היה כן. ותיקב הלך חזרה ולקח בידו שני קלפים שהיה לו. קלף אחד שכתב הגאון ר' בללאל בעלמו בכתב ידו שויתי ה' לנגדי תמיד. והיה מחזיק אותו בעת לימודו לנגד עיניו. והקלף השני שהיה כתוב עליו שם הוי"ה כתב יד רבינו הצעש"ט זי"ע. שנתן במתנה לאביו הרה"ק ר' מאיר אבד"ק אוסטרהא. וא' להרבי מלובלין באותו לפי שם חתם על אשר לא טוב עשיתי לנגדיכם על אשר בקשתם להתאכסן אללי ולא חפצתי. האם הייתם מתרעם עלי על אשר אין לי דירות הרבה. מוכרח הייתי לקחת אתכם אף על ראשי. ושחק הרבי מלובלין והשיב לו כמה תפייסו אותי. והראה לו הגאון הג"ל בראשונה את הקלף שלו כתב ידו והביט בו הרבי מלובלין ואמר בזה"ל ליכניג ליכניג. ואח"כ הראה לו הקלף השני של הצעש"ט אזי עמד במהירות מכסאו בהרמת קול ולעק אש שחורה ע"ג אש לבנה. ותיקב גמזו בהארגו שלו ונתן לו תודה על התשורה הזאת ע"ש אות קכ"ב:

הרה"ק מ' שמואל מרגליות אבד"ק זאלישטשיק ז"ל פליאת לרקותיו היו מודעים בשער בת רבים בכל המדינה. הא"ץ הוא היה מפרנס עניים בני טובים בחשאי ואותן שהיה זילא בהו מילתא ליקח ולא היה באפשרי לתת להם מיד ליד היה ממליא המלאות שונות להעניקם אז בימיו היה תנור בית החורף פתוחם בחוץ והיה הולך בלילה עם המשמש שלו והיו מושאים עלים ומסיקים להעניים המוריהם וקמו ומלאו תמריהם מוסקים. ולכמה אנשים היה מוליך בלילה על עגלות עזים שלימים והיה משליך להם לחצריהם. והיה ממליא לכמה עניים בני טובים משות בהמלאות לא ידעו ולא הרגישו ממי בא להם זה המעות

מרדכי ז"ק אבד"ק ברעוואן וכן הנ"מ מאיר ז"ק אבד"ק לבובו, ואשת הרה"ג מ' אברהם וכן הנ"מ מרדכי אבד"ק רישא, ואשת הנ"מ משה בהנ"מ צבי הירש אבד"ק קאראטשין ובהנ"מ שמשון מאוכמרהאז, ואשת הנ"מ אברהם דיין בק' פרעמישלא, ואשת הנ"מ יוסף בהר"ר אברהם מטיסמניץ, הטה כולם בניו של הגאון מו"ה מנחם מענדל מרגליות שמתנו אבד"ק

המעוט. ומנהגו היה בכל ליל ש"ק קודם קידוש היה מסבב בעלמו את כל העיר ולא ראה שילך עמו שום ממשמשוין רק לבדו היה מסבב את כל העיר. וגם על הרחוב נקראת זווינעטשקי אשר מעבר לנהר דעטסבור ג"כ הלך ולא נודע לשום איש טעמו בזה וכשחזר לביתו עשה קידוש. פ"א בא מסביבו ואמר לזקנתי הייתי על זווינעטשקי ושם דר איש אחד שמו יהושע מיראטשניק והיה דרכו שהיה מלקט כל השבוע על יד על יד מעט מעט קמח סולת החשוב עד שבכל יום ה' עלתה בידו קמח סולת די לרבו על חלות שבת. והיה תמיד חלתו מקמח סולת. ועשה קרה מקרה לאשתו ונתהפכה העריבה עם הצלק ונתקלקלה עד שלא היה מוללחת לאפייה כלל ויראה לנפשה ללכת לרחיים להגיד לו והשכינה איזו משכון ולקחה קמח פשוט ואפתה חלות. ובצויו לביתו וראה החלות והגם אחרים לא מהקמח שנתן לה מהמובחר הוא עושה מריבות גדולות עמה. לכן צוה לה שתקח את החלות שלו והמה מוסלת מובחר ותלך בעלמה עם משרת ותקרא החולה את אשת יהושע ותחליף עמה היא נתן לה חלותיה ותקח ממנה את החלות שלה ותלמוד אותה איזה אמתלא מה שתאמר לבעלה האריך באו לידה חלות מובחרים כאלו. וכן עשה ונעשה שלום בין יהושע מיראטשניק עם אשתו וישב לאכול בשלום. והוא אכל את חלת יהושע. קודם הסתלקותו פקד לאנשי ביתו ולכל העיר בגזירה שלא יקברוהו בעירם. רק ישארוהו לעיר יאזלוויין ויקברוהו אלל אצו וא' שלא ינחוו בשוה עם אצו כי ירא פן ישרפהו באש תורתו הגדולה רק ינחווהו לרגלי אמו אמר שבעות בהש"ת אשר היא תגן עליו בלדקתה לבד יעשו לו שום רע בשמים. וכן שלח מכתב בכתובת ידו לאנשי יאזלוויין כתב שכפי הנראה לו הגיע עת פטירתו ורלונו להקבר שם ואין מהדרך ארץ שיזוה לישא אותו לעירם בלתי הסכמת אנשי העיר. וזאת תהיה לאות כאשר אנשי העיר ילאו כנגדו לקראת ארונו וכן עשו. ושלח לקרוא את שר העיר ואמר לו שלא יהיה מונע בזה ויניח להוליאו מן העיר ואמר לו אם ימנע יהא ירא לנפשו כי יעשה ממנו ומביתו תל ואם יניח יברכו. והבטיח לו השר שיראה שיקיימו רלונו וזיך אותו באריכות ימים וחי מאה ועשר שנים. ומהנפלאות שנעשה על הדרך איני רואה לכתוב. נפטר כ"ד שבט שנת יל"ב בגדי הדקה היא שנת תקס"ה ז"ע ע"ש באות ק"א ק"ב ועוד שם באות ט"ז ואות ס' הנוגע לכבודם :

גם בס' תולדות הבעש"ט פרק ה' הובא כי הבעש"ט ז"ל היה שו"ב בכפר קשילוביץ הסמוכה לעיר יאזלוויין. שבה היה משמש בביתורו בתור עוזר אלל אחד המלמדים. ומביא שם מס' קבולת יעקב להגר"י מרגליות ראבד"ק בארדיטשוב ש"י כי בעת ההיא ישב על כסא הרבנות ביאזלוויין הג"מ ז"ה מרגליות. וכשהיה הבעש"ט עוזר אלל המלמד ביאזלוויין נמנה ר' מאיר בן הרב במספר תלמידיו והיה אוכל את ארוחות ימיו בבית הרב. נפשות שני האחים נקשרו בנפש העוזר העני לאהבה אותו בלי מזרים. ובהחשבו אחר זמן רב בתור שוחט בקשילוביץ והדבר נודע לשני האחים. לא נמנעו מלזקרו כפעם בפעם בביתו. ויהי היום ויתגנבו חרש מפני אביהם ויברחו אל אהובם הכפרה. וכו' וכו' כל הענין הנ"ל :

עוד שם להבעש"ט ה' סידור תפלות יפה כתוב על קלף בידי גיסו הר"ר אברהם גרשון קיטוביר (הסידור נמלא כעת ביד הרה"ח ר' יצחק לויסון מקאמינקא). בצרכת בונה

אבר"ק פינמשיב, פרעמישלא, בן הג"מ יואל פיינזש שטנגן ז"ל וב"ב במג"י מהרב מסעראצק ובס' ענף עץ אבות קל"ה והג"מ מנחם מענדל שטנגן מרגליות הג"ל היה חתן הג"מ משה מרדכי מרגליות ר"מ בקראקא, בן הג"מ שמיאל מרגליות אבר"ק פינזש. בן הג"מ משה

בונה ירושלים נפסקה הכתיבה באמצע הדף. ומלבד חלי הדף נשארו פנוים עוד שני דפים שלמים אחריו. וברכת את לוח דוד הבאה מתחלת דף הרביעי. על הדפים הפנוים היה לשמש בתור אחד האמצעים של הדבקה התלמידים וחשובי המקורבים אל רבם. מזמן לזמן היה מתמלא הפניון של הדפים ההם בדקשות שונות של המקורבים ואנשי הסגולה המיוחדים. הכתובות וחתימות ביד המבקשים. כדי שיזכרם הבטש"ט בתפלתו לטובה. שונה היה תוכן הבקשות הרשומות ושונים היו המבקשים. פה היו מבקשים להתפלל על חסרון בני. ועל גדול בני. על יראת שמים ולמוד תורה ועוד ועוד. גם בקשה שיוציא ה' את המבקש ממוך לארץ ולהעלותו לאה"ק במהרה. וזכות זו של רשימת הבקשות היתה קיומת ליחידים ולפעמים גם לקבוצים שלמים וכו'. את האחים הג' ר' יצחק דוב ור' מאיר מרגליות היה הבטש"ט מחבב ומוקיר מאד ומתגעגע עליהם כעל תלמידיו הבטורים. הם היו אלו מן הראשונים שנהנו מוסדת רשימת בקשתם בחלי הדף הראשון בסדרו. ורבם אמר להם בני. אתם חביבים עלי מאד. איזו חטיבה תבחרו שאעשה לכם. אמרו לו: יעשה רבינו את הטוב בעיניו. השיב להם. יש לי סדור כתב יד שאני מתפלל בו בכל יום כתבו שמותיכם ושם אחכם (ע"ד הוזה"ק שמות דף י"ז ע"א) באיזו בקשה שתרו ואני אראה באותה בקשה לטוב לכם. ויתן להם את הסדור וכתבי את בקשותיהם בחתימתם. והובא בס' קבוצת יעקב ד"ב וזה תוכן בקשתם. להיות לזכרון להתפלל עבורם האחים החתומים מטה עם בנינו יעקב ושמואל ושאלו ומרדכי נפתלי שימול ד' את לבבנו לעבדו באהבה וביראה את שמו אמן כן יהי רצון. הק' יצחק דוב בער בה"ה המנוח מו"ה צבי הירש זל"ה. ושם אחי פייגא בת יטא. הק' מאיר בה"ה הרבני המנוח מו"ה צבי הירש זל"ה הכ"מ. ושם אחי כנ"ל. ושם אחתי דינה בת ח'י. האחים כתבו גם את שם אביהם כיוצא מן הכלל מחמת חשיבותם:

עוד הובא שם כי הדפים הראשונים מן הסדור עד תפלת הודו הם כתב ידו של הה"ק ר' נחמן מהורודנקי. שהוסיף על הסדור אחר שנשרפו הדפים ההם מכתיבת הק' רא"ג קיטובר באחת השריפות. הפנים הוא בכתב אשורי והסנות סביבותיו בכתב רש"י. בתפלת ר"ה ויה"כ ובתקיעות נמלאים כתמים מעורבים מדמעות ודם. שנוי הנוסחאות הם מעטים בסדור זה. בתפלת אתה הוא עד שלא נברא העולם כתוב הנוסח אתה הוא קודם שבראת את העולם ואתה הוא לאחר שבראת את העולם. אתה אל בעולם הזה ואתה אל בעולם הבא. תפלת ברוך שאמר נמלאת קודם הודו. בברכת המזון לשבת נמלא לידך המלאה הפתוחה הגדושה. במקום במרום ילמדו עלינו זכות כתוב ממרום. בתפלת מעריב וק"ש שעל המטה כתוב השכיבנו אבינו לשלום. בפיוט אל מסתתר כתוב הנוסח. בראשית חכמתך הסתומה רשומה תורתך הקדומה. אחר הספירה נמלאים כמה דפים של שמות ולרופי שמות לכל שבוע מיומות הספירה. שני עמודים של שמות לכל שבוע. ובתוכם נמלאות איזו הערות בכתיבה אחרת שלפי המסורה נכתבו ביד הבטש"ט הק' ז"ל. בסוף הסדור נמלאים דפים אחדים בהנהגות ודינים מפורשים על דרך הקבלה שחזברו ונכתבו בלי ספק בידו הגאון בעל מאיר נתיבים. כי בהלכות אצל ב"מ מסיים המחבר. לכן נלע"ד מאיר שלא להניח תפילין דר"ת בימי האבלות ע"ש:

משה מרגליות פר"מ בפראג, בן הג"מ יצחק אייזיק מרגליות אבד"ק פראג, בן הג"מ יעקב מרגליות אבד"ק נירענבערג, בן הג"מ משה מרמונדא מיקורי עיר ליוורנו, ונית ביתו עקרת

ובם' חנני שם אות קס"ח הוצא בקורות הגה"ק ר"ח כהן ראפפורט ז"ל בזה"ל. ויהי ראש גאוני זמנו והתוכח עם בני כת שצתי לזי שריי הפראנקיסטים לעיני העמים והשרים בקטדרא צבית הכניסה בלבוז ויוכל להם. וזה היה בשנת תקי"ט כי אז גזר הבישוף מיקאלסקי שיאספו רבני ישראל ממדינת פולין לעיר לבוב לעמוד לזכות עם ראשי הפראנקיסטים. וארבעים מחשובי הרבנים של קהלות ישראל הוכרחו לבוא ליום המועד והם בדרו מקרבם שלשה רבנים היה. הגה"ק רח"כ ראפפורט. ר' ישראל בעש"ט. ור' יצחק דוב בער מרגליות אבד"ק ילובין. שעמדו בתור טוענים בעד כלל ישראל ותוה"ק. ובמשך שלשה ימים היה הזכות מן כ"ג תמוז עד כ"ו תמוז. ובעזר זור ישראל וגואלו הלחינו שלוחי לבור אלה במשלחתם. והיהודים ילאו נקיים דינים והותר להם להחזיק בתלמוד. וגם נתן לו לבלתי שרוף את ספריו ע"ש. ובהק' לשו"ת מים חיים להגר"ח"כ ר"פ אבד"ק אוסטרעהא"כ. ואבותינו ספרו לנו כי הגאון רח"כ ראפפורט אבד"ק לבוב הוא היה מהנבחרים להתוכח עם כת השצ"ץ לפני נסיכים שלטונים שרי המדינות והגמונים. במקום משפט אשר הוכן לזה הלך שמה בלי רפיון לבב. ומדי לבנו התעטף לבנים באלה הבגדים אשר האדם הולך לבית עולמו. וינלחם בעזר שדי ברוב חכמתו. עד אשר גם השרים תמחו על גודל תבונתו. ויהללוהו לאמור אין זה כי אם רוח ה' נוססה בקרבנו. וגם שמעתי מכא"ל כי מדי בואו אז בחזרתו לביתו בשלוש בלי פגע מהוכח העולם והנורא עם כת השצ"ץ אמר פי' המשנה בלבות ודע מה שחשיב לאפיקורס ואיך יוכל האדם לדעת מה להשיב לזולתו בטרם יקשבו אזניו דברת שאלתו. וכאשר קרה לו באמת אשר מתנגדי ה' העמיקו בשאלותם אשר עתדו למו בהמשכת זמן רב. אבל הוא נלחץ היה להשיב בחפזו אמרים נכוחים ומשיבי טעם ומבלי התמהמה מאומה. לכן אמר כי הענין כך הוא. הלא ידוע כי שתי מדות הנה אהבת ה' ויראת ה'. מדת אהבה מכונה ברמז בשם דע במאה"כ דע את אלהי אביך וכו'. ומדת היראה מכונה בשם מה. ככתוב מה ה' שאל מעמך כ"ל ליראה וגו'. וזה כוונת התנא ודע מה אם תשיג לשתי המדות האלו היינו אהבה ויראה שמונים בשם ד"ע ומ"ה. לבך תהיה נכון ובטוח שתשיב לאפיקורס ע"ש.

ובם' מזכרת לגדולי אוסטרעהא מוצא העתק מזכבת הרבנות שנתנו אלופי מנהיגי ק"ק אוסטרעהא להגאון רשכבה"ג מ' מאיר בעל מאיר נתיבים זלה"ה ובמקום שנמחקו האותיות בהכת"י הציג נקודות :

למזל טוב ולזכרה. מהממליך מלכים ולו המלוכה. הראיתם בחיר ה' כסאו נגדו כשמש. מעשות פרי לא ימים. למרצה המשרה על שכמו. הדור אתם ראו. בן טבאל ר' מאיר ערך ארוך בדורו הנמצא איש כזה חכם הרזה :

אלה דברי קהלות. יש אם למקרא העדה ולחשוב את המחנות בהקהל את העם תתקעו יתר במקום נאמן להיות תורה יבקשו מפיהו. יגלה לן טעמו כטעם לשד השמן: כי יצא העם לדרוש מאן יהיב לן גברא דמריה סייציה בראש. דתרוס רישו' אכולא כרכא. כרכי ועירות המקיפים וסמוכים סמוך אע"פ שאינו נראה לקהלתנו ק"ק אוסטרעהא יל"ו ורבים אומרים מי יסקנו שקוי"א דמעלי לסלא גופא. כי יולק מים עלי' למא עד שירבו הגוטפים יסיף לאלה הצאים לחקור כל אמרות אלוך' לרופה. וארו מן שמיא כבר אנוש אתי ורווי דמי. . . . [כפרלידי] דתותי קלא. צביתו לחם ושמלה.

נחמד

עקרת הבית ושמה מרגלא, הוא היה גדול בתורה, ואשתו פרקה עוד רחיים מעל צוארו, ידיה שלחה במסחר, ויצו ה' את ברכתו בכל אשר עשתה וכו' ולזכרונה הוסף לו בנם הנאון שם מרגליות במבואר כל זה באורך במ' שם ושארית (דף מ"ח):

הג"מ

נחמד למראה ועוז למאכל פרי קודש הלולים. מימיו מי באר מים חיים וגולים. רטוב הוא לפני שמש ימון שמו. הולך מסוף עולם עד סופו. בחר עיקרו שדי נופו. נופו נופה למקום טהרה. שבח מגדול עוז שמו הגדול שגדלו בשם המפורש ויולא צשיירא. הוא מורר ר' מאיר הוא דחייס לקמחיה דפתח בשמעתתי דמוחדדין טפי. ר' מאיר דייק ושפך משפך משמרת וגפה. שפוטתיו שושנים נופפות מור ולבונה לבוני מלבני כבורית מאי בורית אהלי אשר נטע לשבת אור לו צליון המלונית בהלכה. ראוי וחשוב לקבוע לעלמנו ברכה. הרוואה מזכר עליו ברכת הנהנין וברכת הרים משעולה תמרתו. מתמר ועולה כמקל שוקד על למודו. זה וזה נתקיימה צידו. זקן ונשוא פנים הוא הראש המדברים אשר בכל מקום דבר המלך ודמו. הלכה כמוהו. רבים שמו מי בורו באר מים חיים וגם דלה מתוך דליו. זכור הוא לטוב על יובל ישלח שרשיו. והיו דברים מעולם גלוי מלתא בעלמא שמעתתי מזדרי. כל תלתין תלמודו לכל מהדרי. הגדול המפורסם בדורו תפארת ישראל וקדושו. נזר אלקי על ראשו. כח תורתו יפה כל ערב צדיק לן גברא גבר חכם בעוז ותפארת. הולמתו עטרת. על ישראל כנתו. רמה קרנו קרן תמה. פניו כפני תמה. ... ילך קדם עלי ארץ. ישפוט תבל בצדק אשר בו כח לעמוד צפון. לדברי ר' מאיר אין אדם טועה ולא כלום. ועלה במוסכס צסוד ישרים ועדה פה אחד ענו ואמרו הנה זה קוינו. לחסות כלל החכמה חוינו. אוה למושב לו בקהלתנו וקריית הן הנה. ... ומקום חדש כמוהם כמונו. פטרון אל לסלנו. ומאודתו פרוסה על כל ערי הגליל אשר מאז מעולם מישך שייכי ומקבלי מרות יהיו כבשים כיבוש יחד תחת ממשלת כבוד הרב הגאון הג"ל כי לו נאה לו יאה יפוך ענן אורו על כל ערי הגליל שלנו בכל חלוקת הכבוד רב הגבוה מעל גבוה ולא יגרע נפיו אורו בכל כח ועוז רבני קשיאי שלפניו ושלפני פניו. ומכל הכנסות הגליל הן בבתי קהלות וערי הגליל הן בבתי גוואי כלל קהלתנו והסמוכים בעסקי הקהל והחברות ובבתי כנסיות ובבתי מדרשים של רבים ושל יחיד. זרוע פוזו ותפארתו תפארת רוס אנשים על כל יתגדל בחלוקת כבוד הרב ולא יעדרו דבר העדר כבודו. ובמקום גדולתו שם שם לו חוק ומשפט לאור ילא ממכון שבתו קביעי להו דוכתא לכל יושבי על מדין דקהלתנו בבית הרב דווקא אפס זולתו. חוץ למקומו פסול והדר דינא הן פסקי דייני הן פסקי בעלי בתים. דיני ממונות גזלות וחבולות וקנסות אליו יגיעו ונקוט מיהא פלגא צידו קנסות מומחיתים יקחי כבוד אלופי הקהל ומחזית שייך להרב הגאון הג"ל. משך הרבנות ששה שנים רצופין מהיום דלמטה ושכרו לא יקופח שכר שיחה נאה דורש בשבתא דרגלא מקופת הקהל מגד שלישי שמונה עשר זהובים מהחובות ומקהלות הסמוכות כמקדם. מחכירות טקסי של זובחי זבח ארבעים זהובים בכל שנה משני לדי הקהלה. צפורים אדום זהב מאלופי הקהל לז שלו חוץ כל החובות. מעות קידושין ומגבי נשים ומתקשרות תנאים ושטרי אחלשתא וכל מעשה צ"ד בחלוקות עזבון וגביות כתובת אלמנה דיני יפות כדרך הרבנים דנהיגין בכל הקהלות וערי ישראל. ולא ירים איש את ידו לכתוב תנאים בלעדי ידיעת הרב הגאון הג"ל. ואמס אל יעזי למרות עיני כבודו ולא תגע בו יד בכל הכנסות הרב בין רב למעט. ועל אלופי מנהיגי הקהלה רמיא חובא למינטר נעירותא יתרתא מחלול כבודו לעתיר נכסין ולאסור איסור איש ואיש אשר לחלק ילא מחלק באחת יד בדברים הנוגעים לכבוד הרב הגאון הג"ל ובדברים הנוגעים להכנסות

(ג) הג"מ שמואל מרגליות אבד"ק פוזנא הג"ל היה חתן הג"מ יעקב מרגליות אבד"ק אייוענשטאט, בן הג"מ יצחק אייזק מרגליות אבד"ק פראג הג"ל, וחתן הג"מ שלמה ליברמאנש מעיר הברז' אייוענשטאט:

וכתב

להכנסות הרב עליהם מוטל לקחת נקם נקם ברית ותורה של הרב הגאון הג"ל מן המתפרלים בעם. ואין מחפין בחנפי לעג זו לעגם בדרך לשווי' מלתא דרעבן כי חוכא ואטלולא. מנדה בלו והלך וכל נתינות הקהלה המוטל עליהם כעת והן מה שעתידין להתחדש כמותה ואף נתינות לקיסר יר"ה מבשר שקונה לזרבו ומשחיטה של עופות כל אלו וכיוצא באלו מנתינות הקהל פטור הרב הגאון הג"ל שלא יגיע לו שום הפסד וזמן מחמת חובות הקהל חדשים גם ישנים. ויתר אופני הקשר ועדות קיימא הלא הם כתובים על הכתב שביד הרב הגאון הג"ל. כן גבר יבורך. ויחי עוד לנצח על מלאכת ומלאכתך שצמורה. עד יובל שי למורא. כ"ד כבוד האלופים הרמים ראשי רוזני נגידי מנהיגי ק"ק אוסטראה מזד הארון. . . . האדיר פ' סטארשטיי סאנדעלני יר"ה הבאים עה"ח. . . תמוז תקלמ"ד זיין פ"ק הג"ל:

נאום יעקב גרוסם צמורה"ר יצחק ז"ל. וגאוס בן ליון צמורה"ר מרדכי ז"ל. הקטן מרדכי בהמנוח מו"ה לבי ז"ל. זאב וואלף צהר"ר אהרן ז"ל. מרדכי צמורה"ר אברהם ז"ל. יעקב ישראל צהר"ר מו"ה לבי הירש ז"ל. אבלי צהר"ר יצחק ז"ל. אריה יהודה בן להרצני מו"ה פנחס ז"ל. יהודה ליב צ"ר ראובן סג"ל ז"ל. הקטן דוד צהר"ר המנוח מו"ה חיים ז"ל. לבי הירש צמורה"ר מאיר ז"ל. אלי' צמורה חיים חייקא ז"ל. גם אנחנו קהל ק' קראסניגורי חוץ לחומה והנקרא רחוב קרית ובלמייאש כלנו באהבה ובחבה חפלים ורלוים לקבלת הרב הג"ל כצבואר לעיל באלו ע"ה:

נאום יהודה ליב. . . . וגאוס אברהם צהר"ר ר' ברוך ז"ל. אהרן צמורה"ר יהודה ברוך ז"ל. משה צמורה"ר לבי הירש ז"ל. ברוך צמורה"ר זאב וואלף ז"ל. ראובן צהר"ר משה ז"ל. שמואל צהר"ר לבי הירש ז"ל:

(מזד השני של הכ"י).

דברים עתיקין הנאמרין מעל"ד באלו כעת לחוד ולכרות ברית חדשה עם כבוד אדמו"ר הרב הגאון הגדול המפורסם מו"ה מאיר נשיא ישראל שיהי' נהוג בשיאת ראש ולהיות לנו לאב"ד ור"מ בק"ק אוסטראה והגליל כל ימי חייו מעטה ועד עולם כל ימיו ולא נחליפנו ולא נמיר אותו בכל חלוקי הכבוד והכנסות הרב כפי התקונים שבא עה"ח כבוד הרב הגאון הג"ל בח"י כעת קבלנו אותו באהבה וחבה יתירה ולהיות אהבה מקלקלת השורה. באלו עה"ח צמורה פסח תקמ"ם דל"ת. כה דברי אלופי ראשי רוזני ונגידי מנהיגי ק"ק אוסטראה יצ"ו מזד הארון האדיר המושל פה ראפרענדר קרוני יר"ה יום ה' מו"ה פסח שנת תקמ"ם דל"ת:

נאום הקטן מרדכי בהמנוח מו"ה לבי הירש ז"ל. וגאוס לבי הירש צמורה"ר מאיר ז"ל. הקטן יואל בהמנוח מו"ה דוד ז"ל. לבי הירש צמורה"ר מנחם נחום ז"ל. יוסף בן לאדו"מ צמורה"ר משה ז"ל. זאב וואלף צמורה"ר יצחק ז"ל. אברהם לבי צהר"ר המנוח מו"ה ארי' ליב ז"ל. לבי הירש צמורה"ר יצחק אייזק ז"ל. ובמזכרת גדולי אוסטראה אות קס"ט יש העתק ממכתב הרשיון שנתן לו המלך מפולין בכתב פולנית:

וסיפר הג"מ נתן מו"ז מלובלין כי פ"א רלה הצעש"ט הק' לשדך אי"ע עם הק' בעל מאיר נתיבים. וסיפר המ"ג לאשתו ולא הסכימה מחמת שהמ"ג ואשתו היו מיוחסים

וכתב במג"י הגאבד"ק מעראצק אשר הג"מ משה מרגליות אבד"ק מארניגראד והג"ל אות ב"ו היה חתן הנאון מ' משה אבד"ק לובלין בעהמח"ס מהדורא בתרא חתן הנאון רבן ומאירן של ישראל מ' שמואל אריעזר י' בהר"ר יהודה הלוי אירלש אבד"ק אומטרהא הוא רבינו המהרש"א ז"ל, והג"מ יוכף מרגליות מאלקווי והג"ל אות ב"ו היה חתן

מיוחסים גדולים והבעש"ט לא ה' מוחזק ליחסן. והמ"נ היה מתב"ש לספר זאת להבעש"ט איך שאשתו אינה רלויה. והבעל שם אמר להמ"נ שכל יחד ממנו רק יאמר לו האמת מפני מה אינו רולה לשדך א"ע עמו. והגיד לו האמת. וא' הבעל שם. שהאמת אתה כי מעלות היחוס לחוד ומעלות הלדיקים לחוד.

בסוף שו"ת רח"כ ראפורט נדפס תשובת הג' בעל מאיר נתיבים ז"ל. והסכמות נדפסו בספרים הרבה כמו בס' שם אהרן (ואלקווא תקצ"ו) ובס' תפארת לבי מים עמוקים פטרת לבי גנת ורדים זכרת דוד מנחת אהרן טוב יעקב. ובשו"ת קצן אור חדשי ר' זאב הלוי. דברי חכמים מנחה חדשה ח"י הגב"ש. גם תקן תקנות הגדפסות בגן פרחים ח' ג' ויסופר שם כי בשנת תקנ"ג כאשר ילא דבר מלכות להרשות לבני ישראל לחזור ולגור בעיר קיוב נעש' בשנה ההיא תקנות בחברה קדישא וגכתבות בפנקס יסן ונרשם שם התקנות החלו תקן הרב בעל מאיר נתיבים ז"ל. ובפנקס הזה מובאה תקנה חדשה משנת תקפ"ה זוה"ל: ואנשי פה צעת שנתשבו כאן עיר קיוב הנבחרים צעם עשו לעולם חבורה קדישא כנהוג ופנקס בתקנות שתקן הרב מאיר נתיבים זללה"ה אבד"ק לבוב וכו'. ומובא עוד מקורות ימי חייו בס' אנשי שם אות שנג'. ונתבקש בישיבה של מעלה בעיר אומטרהא. ואלה הדברים חרותם על מזבחו:

פ"נ הרים המלגת ונפלה העטרה במועד השני בעטרה שנת תק"ן לפ"ק. כבוד אדונינו מורינו ורבינו מאור הגולה הגאון המפורסם מופת הדור החריף ודרשן הגדול זוניא קדישא איש אלקים עניו וסופר באמרי שפר והניח זכרה לדור דורים בעשות ספרים ספר אור עולם ושאר ספרים כבוד רבינו מאיר בהגאון מור"ה לבי הירש זל"ל מרגליות אב"ד ור"מ דגליל לבוב ופה ק"ק אומטרהא והגליל.

ובנוגע לקורות חיי הגאונים למשפחת מרגליות הג"ל בפנים הוצא באורך בס' עקף עץ אבות (ד' קראקא תרס"ג) בח"א ובח"ב ובס' שם ושארית:

(י) **קורות** ימי חייו הוצא באריות בס' מזכרת גדול. אומטרהא אות י"ב. והוצא בסו"ס אולרות חיים שהיה המהרש"א ז"ל מיואלי חלצו של רבינו עקיבא כהן ונשיא מאובן. והיה מבני בניו של רבינו יהודה חסיד ז"ל בעל ספר חסידים. כמבואר בשו"ת שם אריה חז"ד סי' כ"ז שם' שה' לו בקבלה מאבותיו אשר בזמן הרב מהרש"א באסיפת גדולי הדור שהיה צעת הזאת ובתוכס היה הגאון מהרש"א ז"ל דברו על אדות לוואת רי"ח ועמד הג' מהרש"א על רגליו ואמר אני מבני בניו ע"ש. והוצא הרבה סיפורי נפלאות מגדולת וקדושת המהרש"א ז"ל בלוואת הג"ר יונה לאגדסופר סי' י"ח. ובס' משגל טוב להגרחריד"א ז"ל מביא נפלאות. וכן בס' שמן הטוב ח"ב אות ז"א. ובס' קהלת יחזק פי' ויקהל. ובס' חמש ידות פי' הדומה. ובס' שער בת רבים לה' מגילות (דף כ"ה) ובסוף ח"א משו"ת זכר יהוסף. ומשה"ג למרחיד"א מע' ספרים אות ה'. ובס' שארית ישראל להה"ק מווילנעניק. ובס' זכרון טוב (דף כ"א מ"ב מ"ה ע"ב). נפטר ה' כסליו שנת שז"צ לפ"ק. ולכך כותב הג' בעל מאיר נתיבים בספריו על המהרש"א והרמ"א בתואר זקיני והוא בג"ל. והגאון בעל מהדורא בתרא היה בן הג"מ יחזק חתן הר"ר שמחה בונם מייזילש מקראקא שהיה חתן הגאון רשכבה"ג רבינו משה איסרלש מקראקא בעל הרמ"א ז"ל: הוצא

חתן הרב הנח"צ השר והמפסר מ' יצחק מואלקווי, בן הרב מ' יהודא ליב מק' ווין בהנאות
הק' מ' יעקב טעמרייל מלובלין אבד"ק קרעמניץ ווין בע"ס ספרא: דצניעותא דיעקב,
בהג"מ אליעזר ליפמן מוירמייזא, בהרב מ' מאיר בהג"מ אליעזר ר"מ בוורמייזא והובא
בשו"ת מהרש"ל סי' נ"ה, שו"ת הרמ"א סי' ט"ו, שארית יוסף סי' א', ובנתיבת עולם
נתיב הלשון, (חתן הג"מ קלמן ווירמייזא האבד"ק בריסק, לכו"ב) בהרב מ' מנוח, אשתו
אחות המקובל מ' הירץ חזן מפפד"מ, בן הגמ' אליעזר אבד"ק שלעשמאט (הגורן ח"א
בקונ' דור ישרים צד כ"א) בהג"מ שמואל טריווש, מגזע הג"מ שמואל מצעלישטארט
בע"ס קיצור מרדכי (הובא בב"ח או"ח סי' תנ"א) מגזע הר' שמואל שתקן שיר הייחוד עם
הר' בצלאל, בן הרבני יהודה חסיד משפירא שהובא בתוס', והג"ר יעקב טעמרייל הנ"ל
היה חתן הג"ר אברהם חיים אבד"ק ווין נכד המהרש"ל ז"ל, (קונט' אור ישרים הנ"ל,
והקדמת ס' אל המלואים), והר"ר יצחק מואלקווי הנ"ל היה חתן הג"מ מרדכי אבד"ק
ווין, אב"ד זה אינו ברור למה היה ר' יצחק בן ולמי חתן, כי לא' מהנ"ל הי' בן ולהשני
חתן, ובטח יבואו המבקרים ויבררו עכ"ל דהה"ג מסעראצק שי' :

ד) אשת הג"מ צבי הירש אבד"ק יאזוויץ (הנ"ל אות ב') היתה אחות הגה"ק מ' ארי'
ליבוש יא' אבד"ק טטאניסלב בני הגה"ק מ' מרדכי מרדוש אבד"ק בומבורג.
בן

יא) הובא בשו"ת מאיר נתיבים לבן אחותו בס"י ה' ל"ז סי' פ"ג. והוא היה רב
של הג' מ"ג ז"ל. וכ' בהק' ס' הלפי ישראל הרב כו' מ' ארי' ליבוש אבד"ק
סטאניסלב הובא בשו"ת נוב"י בידין ענוה שלא רצה להתיר כ"א שוטים עמו הגר"ל.
ושמעתו ממגיד אחת אשר ספרו כו' מרוב לדקתו. והרבה מופתים נפלאים ממנו. וכי
היבק' בלילה הראשונה אחר פטירתו בא לבנו יחידו (הוא הגה"ל מ') דוד לבי אבד"ק
מאהלוב) ללמוד עמו וככה כמה וכמה לילות. ובעת ההיא עדין לכלל שבע שנים לא בא
וחת הוא ידוע וברור לכל. והבעש"ט הק' בכל עת שהי' בק' סטאניסלב הי' נתארח אלל
אחיו הגאון הג"ל. והיה אומר עליו שיש לו גילוף אצ"י וגשאר ממנו חיבור גדול על כל
הש"ס כו' ע"ס. והובא יחומו ולאחיו גם בראש ס' ריח דודאים על הגש"פ. ובקונט'
בבדד הבית בסו"ס בית משולם (דף ל"ג). וכ' אלי ש"ב הרה"ג סועה"ר מ' אברהם סג"ל
אטינגא ר"מ בדוקלא: זקני הג"ר ארי' ליבוש היה מקדם אבד"ק בוטשאטש. ובשנת תל"ט
הי' עוד אצ"ד בשם כנראה ממכתבו הנדפס בסו"ס דברי חכמים לקומים עה"ת. ואח"כ
נתקבל לאבד"ק סטאניסלב ולא האריך ימים שמה ונפטר שם בשנת תק"י. והנה פיר
סטאניסלב היתה פיר משכלת רבני' וכל הרבנים דשם לא האריכו ימים על כסאם.
וגם אחיו הג"מ ליבוש לא היה שם אצ"ד רק שנים אחדות. וקודם פטירתו נכנסו אליו
ראשי הקהל דשם ואמרו ' רבינו יבקש רחמים בעבורנו: כי הרבנים דפה יאריכו ימים
על ממלכתם. וענה גאון ישראל הרבנים אשר יהיו אחרי גם הם לא יאריכו ימים רק
ברבות הימים יתקבל פה לאצ"ד רב אחד אשר שמו כשמי והוא יאריך ימים על ממלכתו.
וכן היה כי אחריו נתקבלו לאצ"ד רבנים אחדים מהם ממו בשנים אחדות ומהם אשר נכנסו
משם. ובשנת תקמ"א נתקבל לאצ"ד בשם הג"מ ארי' ליבוש הלוי הורוויץ בע"ס פני ארי'
והוא האריך ימים ושימש שם בכתר הרבנות ס"ג שנים :

אח"י הגר"ל הגו' נפטר בק"ק סטאניסלב. וזה נוסח מזכרתו: תק"י לפ"ק נתבקש
בישיבה של מעלה ו' חשון מר לנו מר כי אבדה חמדת ישראל כלי הקדש נזר
ועטרה וגשבה הארון הקדש וגטלה המנורה העטורה וככה נר המערבי מור הגאון החסיד
מורה ארי' ליב בהרב מורה מרדכי.... :

שמעתו

בן הג"מ דוד בן הג"מ אביגדור, ואשת הג"מ אביגדור חיה בת הרב הגדול החסיד
הקצין מ"ה שמואל הלוי פר"מ בלאדמיר, חתן הגאון מ' יצחק אבד"ק לאדמיר והובא
בשו"ת

שמעתי כי על קברו בק' סטאניסלב נלחם אילן אחד עם עלים גדולים ומשונים
משאר עלים. וכודמן פ"א כי אשה מילדת תלשה איזה עלים מן האילן והניחה
אותם בללחמה להראות לאנשי העיר את העלים המשונים האלה וכאשר הלכה מביה"ק עם
העלים נקראה לאשה מקשה לילד וכאשר הניחה את העלים הללו על בטן האשה מיד
יג' הולך מרחם אמו. המילדת הבינה כי רק העלים פעלו זאת וע"כ התחילה להשתמש
בתרופה זו אלל כל הנשים היולדות ועלתה בידה להליל עי"ז כמה נשים מרדת שחת.
וכאשר נודע הדבר להרופאים דשם וירע הדבר בציניהם וישלחו לקרוא אותה וישאלו אותה
על זה ויאיימו עלי' להגיד להם סיבת הדבר והוכרחה להגיד להם האמת כי היא משתמשת
עם העלים הללו שהם סגולה למקשה לילד ומיד הלכו הרשעים הללו על ציה"ק ועקרו
את האילן מקברו של אותו דייק. עליו נא' זכר דייק לצרכה. ועליהם נא' ושם רשעים
ירקב:

הג"מ מרדכי מארדוש הג"מ ה' מתגורר בעיר קרעמניץ. וכאשר נפטר בעיר באמבורג
האב"ד דשם שלחו ראשי הקהל משולחים שני ת"ח מופלגים לשוט בארץ ולבקש
אדם גדול אשר כתר הרבנות מעירם יהי' הולמתו. וכאשר באו הת"ח לעיר קרעמניץ
וראו את הא"ז הג"מ מארדוש והשתעשעו עמו בפלפולא דאורייתא וראו את רוב גדלו
ועוצם חריפותו ובקיאתו מלא חן בציניהם ונתנו לו הכתר רבנות ונסע עמם לעיר
באמבורג. כאשר בא לכפר א' הסמוך לק"ק באמבורג אמרו האנשים ההמה אליו אנחנו
בסע מקודם לעיר ונבשר לאנשי העיר מביאת כבודו וכל אנשי העיר ילאו לקראתו לקדם
את פניו כראוי לפי כבודו. וכן עשו ונסעו העירה. כל היום ההוא וכל הלילה חכה הרב
עליהם ולא באו. אך ביום המחרת באו איזה אנשים מראשי הקהל ויאמרו אליו: רבינו
יש לנו ד"ת להציע לפניו וכאשר רבינו יגזור אומר כן יקום. והחזילו לספר לפניו
כדברים האלה. הן הרב האב"ד הנפטר הניח אחריו בן אחד גדול בתורה והוא היה אב"ד
בעיר אחרת וראוי למלאות מקום אביו וע"כ כאשר עברו שבעת ימי האבל שלחו אליו
אגרת רבנות וביקשו ממנו לבוא אליהם ולשכון כבוד בעירנו ולא קיבלנו ממנו מענה.
כתבו אליו עוד הפעם ולא הפעם אלא קיבלנו. חזרנו וכתבנו אליו פעם שלישית והזהרנו אותו כי אם לא
בשיג ממנו מענה עד ירח ימים אז נקבל רב אחר לאב"ד. וכאשר עבר ירח ימים ותשובתו
בשורה מעל. שלחו המשולחים ע"פ חבל לבקש לנו רב. ועתה בא בנו של האב"ד הנפטר ולא
גדע מה לעשות. וע"כ יפסוק רבינו בעלמנו הדין מי ישב על כסא הרבנות אם הרב הג"ל או
כבוד מעלתו. וענה הרב ר"מ ליגו פה הלילה והשיבותי אתכם דבר. ביום המחרת קם
הרב ממשכבו ואמר להאנשים הג"ל. הרבנות שייך לבן הרב הנפטר ואנכי אסע לדרכי.
האנשים הג"ל ביקשו ממנו לסלוח להם על טרחתו. ויקחו ממנו ברכת הפרידה ונסעו
לדרכם. וגם הרב ר' מרדכי מארדוש נסע לדרכו. בבואו אל כפר השני נשבר אופן העגלה
ולא יכול לעשות דרכו הלאה ונשאר בבית האכסניא שם. ויהי ביום השני באו ראשי הקהל
מעיר בומבורג ויאמרו אליו רבינו הרב אב"ד שלנו נפטר פתאום ביום אתמול ושל"ה
וע"כ מיהרנו לנסוע אל רבינו להחזירו לעירנו ולעטר אותו בעמדת הרבנות. אחר עבור
איזה שבועות מעת שנתקבל לאב"ד שאלו אותו אנשי העיר ילמדנו רבינו מה זאת עשה
אלקים לנו כי מתחלה קבלנו אותו לאב"ד ואח"כ בא בן הרב הנפטר וכמ"ה פסק כי
הרבנות שייך אליו ותיקף נפטר הלא דבר הוא. וענה הרב ידוע מדעו כי בשמים נגזר
כי

בשרית הביח החדשות סי' ע' ובשארית יוסף סי' ו', ונפטר שנת של"ח בן הרב ר' בצ"ל ואחיו אשתו של הג"מ אביגדור הנ"ל היו הגאונים רשביה"ג רבינו יצחק הלוי אבד"ק לאדמיר בע"ס חידושי מהר"י, ורבינו דוד הלוי אבד"ק לבוב יב) בעל טורי זהב, בהר"ד שמואל הלוי הנ"ל :

ה) הג"מ מאיר מרגליות בעל מ"נ והנ"ל אות ב' היה חתן יג) הרב הקצין מפורסם בתו"ד

כי שנינו נשכ על כסא הרבנות בעיר באמצורג וכמוזן ידחה א' מפני חבירו ויהי ריב בין אבי ובין אביו הוא האב"ד הנפטר. אבי זיקש כי בן הרב יהי' לרב מקודם ואני אחרי' ואביו זיקש כי אנכי אהי' מקודם ובנו יהי' אחרי'. ובלילה בא אבי אלי בחלום ואמר לי כי תפלתו הועילה וגזר כי הוא יהי' תחלה וע"כ פסקתי שהרבנות שייך אליו כי יש לו משפט הזכורה ועתה הרבנות שלי הוא :

אא"ז הג"מ מרדכי מדרוש הנו' היה לו בת אשר התגוררה בעיר קרעמנין ואחרי אשר הי' אבד"ק באמצורג שנים אחדות נסע נסע לעיר קרעמנין לבקר את בתו וחתנו והתעכב שמה שבועות אחדים. וכאשר נסע משם עבר דרך בית החיים דק"ק קרעמנין ואז פתח פיו ואמר מה נאה המקום הזה זאת מנחתו עדי עד פה אשב כי אהיה". וחזר להעיר ושלח לקרוא את הח"ק דשם ואמר להם אנכי מת ורצוני להקבר אלל מלצה ישנה פלונית והבטיחו לו ואחרי איזה ימים נפטר ונתבקש ב"ש"מ. וכאשר יודע הדבר לוקן אחד בעיר כי הרב לזה לקבור אותו אלל המלצה הישנה אמר כי מסורת בירו כי האיש הנקבר תחת האבן הזאת הי' איש אלקים קדוש וגורא והגיע למדרגת רוס"ק וזהו לבל לקבור אללו שום איש יהי' מי שיהי' וע"כ אסור לקבור אותו אללו. וע"כ לקחו אנשי הח"ק את הפנקס הישן דשם ומלאו שגרשם בו כי הרב הזה לזה לבלי לקבור אללו שום איש עד מאה שנים ובו ביום כלו המאה שנים וע"כ הטמינו אותו אלל הרב הנ"ל ויהי הדבר לפלא עכ"ל. והוצא בס' חוסן רב (דף י"ד) :

יב) תולדות ימי חייו הוצא באורך בס' כלילת יופי ובס' מזכרת גדולי אוסטריה אה"ט ע"ז. וכי בס' קול אריה (דף כ"ז ע"ב) ששמע על רבינו הע"ז ז"ל שאחד בא לפניו לבקש שילוח לו שקל אחד ולא היה לו שקל מוזמן ויתן לו את גביעו הכסף אשר יקדש בו למשכנו וללות עליו שקל אחד. וכשיצאו להרב בעש"ק שכירות השבוע יפרטו. וילך האיש וילוח עליו שני שקלים ובשלוח הרב שקל לפדות את הגביע אמרו לו כי שני שקלים לוח עליו. והרב לא די שלא כעס עליו. עוד נתן תודה לה' שזכה לעשות המלואה בשלמות ואמר כי בודאי היה לרי"ך האיש מאד לשני שקלים רק מפני הבושה וכדומה לא זיקש רק אחד ואילו היה לי שקל מוזמן והלויתי ? היה נלך האיש לבקש מולא עוד לשקל אחד ואולי לא היה מולא אבל עכשיו קיימתי המלואה בשלמות ע"ס :

ובשה"ג למרחיב"ה השלם בקונט' ש"ל (דף ק"ח) כי דגאון בעל עוז ז"ל הי' מפורסם גם לאיש מופת דפסם אינש תמית בת גביר א' צדיק לבוב ובקשו מאתו שילך לבקרה ויתפלל בעדה שיהי' לה רפואה ונעתר לשאלתם. וכשפתח הדלת פתחה פיה ואמרה בריך הבא ותורה פניה. ושאל אותה מדוע חזרת פניך השיבה שהרשעים אינם יכולין להסתכל בפני הנדיקים ובשמים קורין אותך רבינו הגאון בעל העו"ז. והשיב לה אם כך אמת הדבר אזי אני גוזר שתתפרא ובזכות אשר תרצתי היום עור פליאה לאמיתת של תורה וכן היה כ"כ בפנקס הקהל דק"ק לבוב עכ"ל :

יג) כ"כ ענף עץ אבות ח"ב אות ל"ה ובקורות פאדאליא ל"ו וכל ספרי הדורות. גם ש"צ הגאבד"ק סעראלק הודה שבטעות נדפס במכתבו בס' קורות היהודים מלובלין

בתו"ד ר' חיים טק' הורידענקי בן הר"ר שאול ר' חיים ר' וואלפיש, והר"ר חיים מהורידענקי היה חתן הרב החסיד הקצין יד' מו"ה יצחק מואלקווי, בן הרב מ' שמואל זנוויל, בן השר והטפסר טו' הצדיק מו"ה יצחק מואלקווי הנ"ל, והר"ר שמואל זנוויל ברי' היה חתן הגה"ק מו"ה טו' נפתלי כ"ץ אבד"ק פרוסטין לובלין ושם מנ"ב, בן

מלובלין לך קל"ו שהיה חתן הר' שאלו בר' חיים מלובלין. ומאשתו זאת נולדו לו בניו הג"ל. ובזיווג שני לקח הגה"ק ר' מאיר מרגליות את בת דודו הגה"ק ר' ארי' ליבוס אבד"ק סטאניסלב הג"ל. שהיתה אלמנת חותני זקני הגה"ק מ' משולם זלמן אשכנזי אבד"ק פאמאריין. אמו של הגה"ק חו"ו מ' משולם זלמן אבד"ק לובלין נקרא אחר אביו כי כשמת אביו היתה אשתו מעוברת עמו כמבואר בס' בית משולם בקונט' כבוד הבית (דף ל"ג) ובס' מזכרת לגדולי אוסטריה אות קס"ח. וטעות הוא מש"כ בזה בס' קוה"י מלובלין לך ל"ו ובס' קריה נשגבה אות רל"ז.

יד' **בנין** היו. א' אשת הר"ח מהורידענקי הג"ל. ב' הג"מ אריה ליב אבד"ק מעזיבזו. ג' המקובל הק' ר' נחמן האר"דענקר מגדולי תלמידיו הבעש"ט ז"ל. ד' הר"ר איזק מהורידענקי שנולד אחר מות אביו. ה' אשת הר"ר אבלי בר' יוסף קרעשליס מצ"דאד חוהן ה"ר חיים מרדכי מזכ"רזו בהג' צעל לקט יוסף:

טו' **הוא** השר והטפסר קדוש וטהור ר"י מואלקווי הנזכר לעיל אות ג' בסדר יחוסו למעלה בקודש. ובס' שלומי אמוני ישראל ח"ב הובא מעושרו וקדושתו ונשגבה אליו אליהו הנביא ז"ל. ובס' קריה נשגבה אות קס"ג מביא העתקה מס' כח"י בית יעקב מהגאון מ' יעקב היילפרין אבד"ק זווהניץ ש"י: אח"י הרב המפורסם הנגיד מוהר"ר איזיק זאלקווייר היה עשיר גדול ומופלג ולא פסק פומא מנרסא רק שכל האוקול דק"ק זאלקוואר היתה אוחזת זוגתו. ק"ק זאלקוואר ואגפיה וק"ק זלאטשוב וק"ק זאכרוב וק"ק פאמאריין עם שותף אחד. מלבד זאת היה לה חנות מלאה פרקמטיא בכל מיני סחורות. ובן האדון השר דק"ק זאלקוואר פ' סטביעלקי היה מאוכלי שלחנס. ופעם אחת בא ע"ש לבית אח"י מוהר"ר איזיק הג"ל בין השמשות. ובא אח"כ לביתם בן האדון הג"ל וקס מלפניו האורח הג"ל ואמר לאח"י שבקרב הזמן יהי זה מלך במדינת פולין. ותמה הרב הג"ל על דבריו ושתק עד לאת האורח מביאו. אח"כ סיפר אח"י לבן האדון מה שאמר לו האורח. ובקש בן האדון להביא את האורח לפניו. אך בקשוהו בכל הקהלה ולא מלאוהו. והדבר הזה נתקיים שלא ילאו שלש שנים ועמד מלך במדינת פולין כו' ע"ש. וחושב שם את בניו של הר"ר יצחק מואלקווי ואלה הם א' אשת הג"מ יוסף מרגליות מואלקווי [הג"ל אות] ב' הר"ר שמואל זנוויל הג"ל. ג' אשת הג"מ אלחנן אבד"ק בוטשאטש וסטריא. ד' אשת הג"מ מרדכי גינזבורג אבד"ק בריסק. ה' אשת הג"מ לבי הירש אבד"ק מעזיבזש אביו של הג"מ אברהם אבוס אבד"ק פפדמיין. ו' אשת הג"מ אברהם אבלי אבד"ק זאלקווי. ז' הג"מ אברהם מצ"דאד פ"מ דר"א הנקרא ר' אברהם דעס רב"ס. חתן הג"מ יעקב שור אבד"ק בריסק. ח' הר' גומפריץ מפפד"מ מותנו של הג"מ מרדכי אבד"ק ליסא אחי הג"ר אבוס הג"ל:

טז' **הובא** בעו"ז אח"י סי' תרפ"ד. הוא אביו של הג"מ יצחק כ"ץ דרשן ור"מ בלובלין אביו של הגה"ק מ' נפתלי כ"ץ אבד"ק פפד"מ בצהמ"ס סמיכת חכמים ז"ל. וכ' אלי ש"ב הגאון אבד"ק סטראלץ ש"י: בכתבי אח"י הגאון ר' אברהם אבוס אבד"ק פפד"מ שהגיעו לידי נחלא חתימתו. אברהם הוא אברהם שקראו ה' אברהם אברהם. והנה בכל הסכמיותיו בספרים הנדפסים חתם שמו אברהם הוא אברהם. ורבות שמעתי

בית צדיקים

בן הגאון מ' יצחק ברבי שמשון הכהן אבד"ק פראג חתן הגאון רשכבה"ג אשר שימש ברוה"ק (ע"י שו"ת זקינו תתכ"ט צ"י ע"י) מוהר"ר יהודה ליווא אבד"ק פראג הנודע בעולם בשם המהר"ל מפראג, בן הג"מ בצלא"ל, בן הגאון מ' חיים מווירמייזא, בן בנו של הג"מ יהודה ליוואי הזקן מפראג, ומקובל יחוסי איש מפי איש עד רבינו האי גאון מפומבדיתא בן רב שרירא גאון בן רב חנינא גאון בן מר יהוראי גאון בן מר שמואל ריש כל"ה מגזע הנשיאים ראשי גליות מצאצאי זרובבל פחת היהודים בעת אשר עלו מבבל לירושלים לבנות את בית מקדשנו השני, בן פדיה בן שא"לתיאל בן אסיר בן יכניה הוא יהויכין מלך יהודה מורע שאר המלכים ממלכות בית דוד המלך ע"ה, וכל יתר סדר היחוס הזה כבר נדפס בתולדות מהר"ל מפראג ובס' דעת לנבונים, ובקונטרסי בית טוביה בראש ס' ברכת כהן:

י' הג"מ צבי הירש מרגליות אבד"ק לובלין והנ"ל אות ב"ו היה חתן זקינו הגה"ק מ' ארי' ליבוש אבד"ק אמשטרדם, בן הג"מ שאול אבד"ק בריסק, קראקא, בן הגאון רשכבה"ג מ' אברהם יהושע העשל אבד"ק לובלין, קראקא, הנקרא רבי ר' העשל בן הגה"ק מ' יעקב אבד"ק לובלין, בן הג"מ אפרים נפתלי הירש אבד"ק קאסמאנטין וראבד"ק ליבלין, ופר"מ דד"א בן אדמיר מגזע רבינו מהר"י ווייז ו"ל, כמבואר יחוס זה דור אחר דור בקונטרסי בסו"ס צבי צדיק, ובסו"ס בית משולם, ובראש ס' צבא רב: **ז' הגאון** הרבי ר' העשל היה חתן הג"מ יהודה וואהל מבריסק בן השר וגדול ליהודים ר' שאול וואהל מבריסק, בן הג"מ שמואל יהודה קאצינצ'נובין אבד"ק פאדבה בע"ס י"ב דרשות דמהר"י מינץ, בן רבינו מאיר אבד"ק פאדבה בע"ל שו"ת מהר"ם מינץ מגזע מהר"י מינץ כמבואר יחוס זה דור אחר דור בס' דעת לנבונים, ענף עץ אבות, דעת קדושים, ובקונטרסי הג"ל, ובמטה לוי בראש ס' עין הברדלח ובש"ס: הגאון

שמעתי אודותיו. ואשר ע"י הגיע לו הכסיון מן השמים שנשלח לראות אם הוא גדול בהכנסת אורחים כמדת אברהם אבינו שנכתב עליו בדה"י א' כפי שהגיד לי החרף ר' ישראל וויינטרוב ששמע מהג"מ צבי נפתלי ר"מ מוולוז'ין ז"ל ששמע זאת מחו"ז הג"מ חיים מוולוז'ין. אבל זה שנכתב שקראו ה' אברהם אברהם. יותאם עפ"י מה ששמעתי מהחרף מ' ישראל מבריסק זה קרוב לששים שנה וכן מקובל מאבותי כי הרב ר' אבשל ה' מתלמידי חו"ז הג' הבית שמואל על אע"י החל רוח ה' לפעמו בהתעוררות עבודת הש"י. ובכל ערב יצא חוץ לעיר וצפה ואמר הורני ה' דרך חוקך מקורות לבו וכפיו השמימה. פתאום שמע אחריו קול. פ"א אברהם אברהם. אם רלוך לעבוד אותי לך להכהן נפתלי בפוזנן. ויהי צבואו להכניס וירא שם את כבוד הגאון הגדול הקדוש ר"ר נפתלי הג"ל יושב ומוכתר בטו"ת וגר דלוק על ראשו וגמירי דלא מתחוי אלא אחד או תרי דדרי. והשתומם מאד על הדבר הזה. וירא כי תפלתו בכל כחותיו הגופניים והרוחניים ובי עבודתו תמה. ועדיין לא נתיישב לו שעבור דבר זה יוכה לנר הדלוק. אח"ז בא לביתו וירא כבוד סעודתו שלחנו מפדני מלך. ורק למראה עינים ואחילתו פת במלח וגמ"ה במסורה בלמנוס רק כדי חייו. ועכ"ז לא נתיישב לו כו'. אח"ז החל ללמוד שיעורין תמידין כסדרן בישיבה עם בחורי חמד ואש ה' מתלקחת בקרבו בחשק נפלא והכל לשמה בלתי לה' לבדו ועכ"ז לא נתיישב לו וכו'. בלילה טמן עלומו הגה"ק ר' אבשל במקום סתר וירא כי משרתיו עושי רצונו הלעו לו מרדדים וזכרים הכל בכבוד. ואחרי שהלכו כולם שכב לבדו על הארץ בלי מלע ואבן שם מראשותיו. עכ"ז לא נתיישב לו כו'. אך בהגיע חלות לילה חרד וקם לעבודתו. שר שיריו ומירותיו שבאו בספרו שער נפתלי

ח) הגאון מ' שאל אבר'ק קראקא הנ"ל היה חתן הגה"ק חייכער רבי ר' ליב אבר'ק קראקא ולמעלה בקודש כמבואר בקינטרסים הנ"ל, והג"מ ארי' ליבוש אבר'ק אמשטרדם הנ"ל היה חתן הגאון רשכבה"ג מ' צבי הירש אשכנזי אבר'ק אמשטרדם, לבוב, בעל שו"ת חכם צבי ולמעלה בקודש עד הגה"ק בעל שו"ת שער אפרים, ור' אליהו בעל שם אבר'ק חעלא, והגאון בעל חכם צבי היה חתן הגה"ק מ' משולם ולמן מירש אבר'ק האמבורג ולמעלה בקודש יחיסי כמבואר בראש ס' צבא רב בקינטרס חוסן רב ובמגילת יוחסין אשר בסו"ס גלגלי נשמות להרמ"ע מפאנו ז"ל:

ט) אשת הר"ר העשקי מפיעטקוב והנ"ל אות ב"א היתה בת הגביר וגדול בתורה מו"ה אלעזר מפיעטקוב יז' שהיה נקרא פאטשינובר רב, בן הגאון מ' שלמה ולמן אבר'ק פאטשינאו, בן הגאון מוהר"י בעריש, בהגאון מ' שלמה בהגאון מ' יחיאל מיכל בהגאון מ' דוד מאפטא וכ"כ בהק' שו"ת ברית אברהם והג"מ יחיאל מיכל הנ"ל היה חתן הג"מ אברהם חתן הגאון רשכבה"ג מ' נהן נטע שפירא אבר'ק קראקא בעהמח"ס מגלה עמוקות, בן הג"מ שלמה שפירא בן הג"מ נתן נטע שפירא אבר'ק הוראדניא בעהמח"ס מביא שערים ולמעלה בקודש:

י) הג"מ שלמה ברי"מ הנ"ל היה חתן הרח"ג מ' יששכר דיבעריש פ"מ דד"א מק' קראקא בן זקני הרבי ר' העשיל הנ"ל אות ו', אשת הג"מ הר"י בעריש היתה בת הגאון מו"ה שמעון וואלף אבר'ק חמעלינק בעהמח"ס כבוד חכמים על אגדות ירושלמי והובא בשו"ת יד אליהו ס' א' ובב"ש ס' מ"ז רבו של הגאון בעל זרע אברהם:

י"א) הג"מ שלמה ולמן והנ"ל אות מ"ז היה חתן זקני הגביר הצדיק מו"ה צבי הירש מפיעטקוב יז', ונדפס בשמי קינטרס וזכר צדיק תולדות זקני הרב ר' הירש פיעטקובר, וזה תוכנו: הגביר המפורסם בכל אפסים דרחים ודמוקיר רבנן (לשון הק' שו"ת ברית אברהם) ראש הנידבים וממיל מלאי לבנים של ת"ח, ונוטל חסד לקרובים ולרחוקים, וביתו בית ועד לחכמים הצדיק והישר, הראש האלוף והקצין, הנקרא בפי כל מוהר"ר צבי הירש ז"ל מפיעטקוב, ה' מנעוריו בעל מלאכת אדרי שער מכבשים ועזים (פעלצען) לבני הכפרים, והיה סובב והולך בימי הביצור בכפרים להתפרנס ממלאכת ידו

נפתלי בית רחל. עד שהוליו מגשמיים ונפשו יאלה כמעט צדצרו עד כלות הנפש מגדל מתיקת רוממותו. אז ראה כי הוא שושבינא דמטרותא והיה מתלמידיו הג'. וכבר נודע צ"חש' ר' עניל מסטריא להגר"ש קלוגר שכ' על הג' ר' אבשל כי היה גדול וכל רבני דורו היו כפופים לו. והרבי מלוצלין נבג"מ צווכרו חרד כל גופו. ואמר נוכל לומר מאברהם אבינו עד אברהם אבשל לא קם כאברהם מגדל תמימות כזה. אבל מה חידוש זה כי כל הדור שלו הם נשמות גדולות כהעש"ט וסייעתו וחבתי דורו כולם וכי הוא הגדול מכולם. בדברי עם הה"ק ר' ליצלי איגר ז"ל מלוצלין אמר לי מה כחי לדבר מאיש כזה שה' בערך האר"י ז"ל וכו' עכ"ל. ועיין נפלאות צנוע לקורות חייו של המהר"ל מפראג בס' שמן הטוב דף ס'. ובבית טוביה בראש ס' צדכת כהן. ובשה"צ השלם שנדפס מחדש בקינטרס אחרון:

י"ב) היה נקרא בן מפני שהיה לו כתב רבנות למלאות מקום אביו צק' פאטשינאו. ולא ראה לקבל עליו כי היה עשיר. וסיפר הגה"ל ר' פינטשי ז"ל אבר'ק פילץ אשר הר"ר צונס זוקלה"ה מפרשיסחא אמר על הר"ר אלעזר צוהל ער האט איין פינק איין הימעל. ונדפס הקדמתו בראש ס' צרית אברהם. בניו המה. א) הגה"ק מ' אברהם לבי אבר'ק פיעטקוב בעהמח"ס שו"ת צרית אברהם. נפטר בדמי ימיו בן מ"ב שנים בצעטקוב צבולו נון

ידו, אבל אחד שנים אחדות פתח לו הנות בעיר עם סחורות, והיה ראשיתו מצער, ובקרב שנים התעשר מאד מעלה מעלה, וכאשר הלך וגדל כן הרבה לעשות טוב וחסד, ותהי נדבת ירו לפלא, וצדקותיו ומעשהו וחבינתו לא יכל ספר וספור, וברכות הימים נודע כי לא מחנתו התעשר, וזלזל כי מצא מטמון מרגליות ואבנים טובות אין שיעור לערכם ומכר מהם מעט מעט בעיר דאנצין, הוא בנה בעיר משכנו בית חומה גדול לבית המדרש תחתים ושניים עשה את הבית בית שמגדלין בו תורה ותפלה, בעלייתו עשה חדרים לצרכי הקהלה, עשרה צומדי תורה בעיר נהפגסו תמיד וקבלו כל צרכיהם מרכושו, ונידע ע"פ תבא למכביר לשם ולתפארת באהבתו העזה את התורה והעוסקים בה, ובנדבת לבו לפזר ממנו לעניים ולפריון שביום וחי' נשוא פנים, פאר החכמים וגבונים, מעין דל ומשגב לאביונים, בגשם נדבות סמך לכל הנופלים ודכאי לבבות, ועשרו ה' שמיר לבעלי צטובתו, כי כל מעינו אך באחי ודורש טוב לעמו, בדאיתו צרות אחרים המו מעין למו, רחם רחמם, ויהי בכל עת עימד הכן להושיע למי נפש להיות אבי עזר ואבי נדיב ולו היו שבע בנות אשר השתרך עמם עם גדולי ארץ ומייחסים, וכל חתניו היו רבנים גאוני הדור ה"ה: א) הג"מ שלמה זלמן אבר"ק פאטשינאוי, ב) הג"מ ארי' יהודא קרא י"ה אבר"ק קראטאשין וק' נאחיד ואח"כ בק"ק לעסלא, היא היה בן הג"מ חיים קרא אבר"ק לונטשיץ בהג"מ יצחק ועליג אבר"ק הניבר ולמעלה בקודש, ג) הג"מ אבר"ק חענטשיין, ד) הג"מ אבר"ק לעליב ושם שלשה הרבנים האחרים מחתניו למקוותם ומושבותם נשכחו ממני:

מלכד

ברעסלוי אשר נסע שמה למלוא רפאות תעלה למחלתו. ועיין אודותיו בספרי בית לדיק דף ל'. ב) הר"ר בעריש. ג) הר"ר ליבוס פאטשאנאווסקי מפיעטקוב. ד) אשת הרה"ג ר' העסקי הנ"ל. כל אלה נולדו לו מאשתו הראשונה בת הגאון לבי. ומאשתו השנייה נולדו לו. ה) אשת הרב הקצין מ' אריה אייבשיץ מפיעטקוב. ו) אשת הגה"צ מ' פנחס אליהו רוטינבערג הנקרא ר' פינטשי אבר"ק פילץ. ז) אשת הגה"צ מ' יהושע לעווינסקיין בהגאון מ' נתן בלוצרטוב בהג"מ ישכר בעריש אבר"ק העובר. ואחר מותו נישאת להר' אברהם וולרשטיין מאפסא. אביו של הגביר החסיד מ' אלטר וולרשטיין מקראשניק [מחותנו של הה"צ ר' אברהם איגר ש' מלובלין]. ובניו של הר"א אייבשיץ הנ"ל המה הגבירים וחסידים ומפורסמים. ר' נטע. ור' משה. ור' אלעזר. ור' גבריאל. ור' זיסמאן אייבשיץ מפיעטקוב. ובניו של הה"צ מפילץ הנ"ל המה החסידים המופלגים בתורה וגמדים ר' חיים שלמה מווארשא. ור' אברהם אלעזר מו"ל בלאז. ור' משה בקראשניק. ור' ראובן בדזאלאשין ור' יוסלי בראדאשין [הוא חתן הר' ארי' אייבשיץ הנ"ל] ור' מענדיל רוטינבערג בחענטשיין חתן הה"ג ר' יודל קאמינר ז"ל:

יח) **בניו** היו: א) הג"מ יצחק זעליג קרא מ"מ בקויל אבי צעהמ"ח חיל המלואים. ב) הג"מ לבי הירש אבר"ק לוצראן. ג) הג"מ יעקב אבר"ק סלוצווי [חתן דו"ר הג"מ שמואל תאומים אבר"ק לוצענץ. אחי הגאונים מ' יהודא ליבוס ליענשקער אבר"ק בראד. ומ' יהושע יחזקאל אבר"ק אוסטראווי [הנ"ל בהערה ח'] הוא זקני זל"ל. אבי זקני הג"ר אריה ליבוס תאומים פרענקיל מוואויכוואסט. אבי זקני הרה"ג מ' יחזקאל מאיר שהיה חתן זקני הגרנ"ץ יצחק ברליגר אבר"ק צילגורייה הנ"ל בפנים] אבי הג"מ יצחק זעליג קרא אבר"ק סלוצווי. אבי הג"מ יוסף חיים קרא הנ"ל:

דין הג"מ ארי' יהודה ליב קרא הנ"ל ראשית ממשלתו היה בק"ק קראטאשין. וזה אשר קרה לו שם. בערב לפסח בא אליו בשונו מביא האופים אשר אפה שם מלוא

מלוא

* ואמיהם ר' יעקל אייבשיץ נ"י מלאח

יא) מלבד שבע בנות הי' להצדיק הנדיב המפואר הזה עוד שני בנים, אחד היה שמו ר' אלי' שכבר הניע לשנות השלשים בעת התעשר אביו, ולא נתגדל בבית אביו בחיק לימרי חורו, אכן אחר אשר נתעשר בבית אביו, גם הוא הלך באורח הנדיבות כאביו והוא המפירם בשם ר' אליהו ר' הירש'ס פרנס ומנהיג בפיעטרקוב והשני הוא בנו הצעיר בעת תחלת עשרו שמו ר' נתן נטע אותו הישיב אביו בבית הספר לעמוד הליכה ופוסקים, ואם שלא השיג ידיו דים להיות מורה מורה בישראל בעיר מלאה חכמים וסיפרים בעיר פיעטרקוב בימים ההם, עכ"ז אחר שנפקד בעת ההיא יצא אב"ד בעיר פיעטרקוב, התאספו ראשי העדה ונכבדו והרימו לכבוד האב והבן הנדיבים את ראש הבן הצעיר להיות כמו אב"ד, מיכן מעצמו כי לא לקח שכר מקופת חקלה, וכפי שסיפר הג"מ יוסף חיים קרא ז"ל אבד"ק וולאצלאוועק כי בילדותו בהיותו קרוב לשלושה שנים בקרב המשפחה הנעלה הזאת בעיר פיעטרקוב, מצא בביהמ"ד שבנה זקנו הר"ר הירש הרבה ספרים יקרים והיה כתוב עליהם שהם מתנה מאת הרב מ' נתן נטע אשר קנאם מכספו והקדישם לבית המדרש, אכן ה' נתן וה' לקח כי הג"ד נהן נטע לא האריך ימים על ממלכתו וברמי ימיו הלך לעולמו, (ועל שמו נקרא זקני, הוא בן בת אחיו הגה"ק ר' יצחק נתן נטע ברלינר אבד"ק בילגורייא ז"ל) ונתמנה במקומו לרב אב"ד הגה"ק ר' חנניא ליפמאן מייזליש אבד"ק אפטא, חתן אחיו הגביר ר' אלי' הג"ל, והאריך ימים ונפטר בש"ט בלא זרע של קיימא, יהי זכרו ברוך:

להגביר

מלה. ישראל מומר. והודיע לו כי רשעים נוסדו יחד כי היום באישון לילה ישליכו ילד מת צביתו ויוליכו אותו ואת אשתו צבית האסורים עד יעמדו למשפט [והעיר קראטאשין היתה אז תחת ממשלת פולניא] ועתה ברח לך מעבר לגבול למדינת שלעזיא כי קרוב הוא. ושומרי הגבול לא ימנעו איש שאיננו נושא משא לעבור שמה. וזוה תמלט נשך עכ"פ. ולאשתך אף כי תלך לבית האסורים לא תאונה אלי' כל רעה. ואיענך כי תמלט על נפשך חיש מהר כי היום רד. הרב ידע את האיש ואת שיחו כי נאמן הוא אליו ודורש טובתו ונתן לחן קשבת לדבריו וילא רגלי מן העיר. ועבר הגבול וילך כל הלילה עד בוקר ויבא עד עיר מיליטש במדינת שלעזיען ותהום כל העיר כי בא הרב מקראטאשין ברגליו ביום הראשון של פסח. והרב נחלש מאד מטורח הדרך ומרוב לער ויגון. ולא ברה אוכל לנפשו. כי אם נעק ביגונו לאמר: מה יעשה לאשתי הרבה והענוגה. ואם אמנם מספר היהודים בעיר מיליטש הקטנה לא הגיעו לחמשים. בכל זאת נמלאו בהם בחורים אמיני לצ בעשרים איש. וגאספו יחד וישאלו מאנשי הצבא מחיל שלעזיא בגדיהם וכלי מלחמתם וסוסים דוהרים ויתחפשו בהם. וגספחו אליהם איזו נדיבי לצ אנשי חיל מבני נכר וירכבו עד סמוך לעיר קראטאשין וגסתרם שם בעיר הקרוב אלי' וישלחו שמה מרגל אי עם כסף באמתחתו לחקור מקום בית האסורים ולהתקרב עם השומרים ולחקור על אודות האשה השבויה עד שיתודע לו מקום מושבה. ולא מלא המרגל שם כי"א איש אחד שומר הפתח. ויתקרב אליו ושתה עמו משקה המשכרת. וגכנס יין שרף וילא הסוד כי צבית האסורים כלואה אשה אי' יען נמלא צביתה ילד נולדי מת ובעלה הרואה נמלט. והודיע המרגל את כל זאת לבני החיל אשר נסתתרו. וימהרו האנשים ויבאו לבית האסורים ומלאו את השומר האחד שוכב שטור. ויגשו וישברו [הדלת ויקחו את האשה הרבנית על הסוס. ובטרם נמודע הדבר בעיר נמלטו מעבר לגבול על אדמת ארץ אשכנז ויביאו את האשה הרבנית בשלום לבעלה. אכן כמעט ערבה כל שמחת הנס. כאשר הרבנית נפלה למשכב כי בעת אשר נלקחה שבי אחזקה השבן ולא נרפאה ממנו כי אם אחרי שעות אחדות

בית צדיקים

יצ' להגביר ר' אליהו ר' הירש'ס הנ"ל היו שתי בנות, הבכירה נתאלמנה מבעל נעוריה ונשאת לגאון גדול מ' חנניא ליפמאן מייזלש הנ"ל, ובתו השניה של ר' אליהו היתה עורנה בתולה ולא מצא אביה איש המוב לפניו לחתן לה. אכן שמע כי זקני הגאון רשכבה"ג מהור"ר צבי הירש אבר"ק ברלין והמדינות וכן חנה"ק מו"ה ארי' ליבוש אבר"ק אמשטרדם הנ"ל יש לו מלכד בנוי הגאונים מ' שאול אבר"ק פפרא בעל כסא דהרסנא, ומ' שלמה שהי' אח"כ אבר"ק לינדין, עוד בן צעיר פנוי, בחור בהלכה, דגול מרבה, וגדול בתורה, שמו מו"ה ר' אברהם דוד מעבלי וקח לו ר' אליהו עגלת צב וסוסים דוהרים ויסע לברלין ויבא בית הגאון מהור"ר צבי הירש ו"ל ויציע לפניו בכבודו ובעצמו כי ישתדך עמו, וכאשר הפציר בדברים עד בוש, ולא אבה הגאון מברלין לשמוע לו, נפל לארץ ונחלש בהתעלפות עד כמעט לא ניתרה בו נשמה, ונקראו רופאים מומחים לבית הרב, וברוב עמל השיבו רוחו אליו, ואז פרץ כנחל דמעה ומרט שער ראשו בכה וצעק מרה, כי אחר שלא השיג חפצו זאת לא יחיה עוד וחיו אינם חיים, ונתעוררו חמלת האב והבן ויאמרו: אולי מו"ה היתה זאת, לא ימות איש בעבורנו באשר אנו דואים שכינותו לש"ש, ויאמר האב אל הבן, גיבת ד' דרכך, ואל הגביר ר' אלי' אמר

אחדות. לכן אחרי עבור ימי החג כסע הרב עם אשתו לרחוץ צמי קארלסבאד במדינת באהמטן. ויבא אל בית התפלה וימלא שם גדולי תורה מתחמי פראג זקני העדה. ויבא עמם בפלפול הלכה צדין כלי גדיל שנעשו שמה ובעלי המלאכה צרוזתם שיתמללו הכלים ימשחו אותם בחלב וטובלין אותם במעיין חס. אי לריך ליבון או הגעלה כיון דא"ל ללכנ וראה כי הם ת"ח גדולים. ואחר ימים אחדים ראה אותם שוחקים בכידור וחשב שלעונג צעלמא עושים כן. והוא לא ידע כי לוואת הרופאים היה כן כדי שיתנועע הגוף אחר שתיית מי המעיין תנועה חזקה ע"י ריצת רגלים או תנועה ע"י שחוק הכידור. וישן כי לא הסכימו לרוץ צרגלים ע"כ הורגלו בשחוק ההוא. אכן צעיתי ת"ח ממדינת פולין השחוק ההוא ה"י נתעב ונאלח. כי ה"י מקובל שהשחוק ההוא מורשה הוא מאומות עובדי אלילים מימי קדם. לכן קיים בהם מלות תוכחה וכתב אליהם מכתב חרות וזה לשונו: הגני לשבח ולהודות לך פודה ומליל כי נפשי וגפשי אשתי כגפן פוריה הללת משחת ומיד דשעים ערניים הללתינו. גם רפאות תעלה שלחת למכאובינו. כי באנו אל ארץ אשר שלחתנו. וגם זאת חלב ודבש היא. אפס כי ע"ז העם היושבים עלי' וילכו אחרי ההבל ויהצלו. אנא ד' הפוך לבבם ליראתך ולעבודתך אכ"ר (מלת ע"ז רומז על התוכחה בר"ת עי"ן זי"ן) עוזבים זכריך. זאת ענינו. עזומה זקן. זאת עלינו. עושים זדון. עלינו זקופים. עושה זריקה. זנחו עון. זר עבודתם. עומדים זה. זכו עבודתכם. עונג זכר. עומות זה. עמי זכרו. זרמו עליכם. ז' עממים. עיגול זורקים. זמורת עולב. זהר עליון. עובדי זרה. עליהם זרוז. זרעתם עלי. זו עולם. עורגים זקנים. עושה זריקה. זכר עזרים. זרי עמי. מן והתענגתם מזון כבודה (י"ש"י ט"ו) כאל תערוג (תהלים מ"ב). ובעוד התממהה דו"ה הג' הנ"ל עם אשתו בת ר' הירש בקרלסבאד באו מכתבים מקרלסבאדן מהקהל דשם כי יאלו במשפט נקי. כי השופטים דרשו וחקרו היטיב ומלאו כי עלילת שקר היה. ע"כ ישובו למקומם. אבל המה לא חבו לשוב עוד. ונתקבל באהבה לרב צק' נאחוד במעשרין ומשם נתקבל לרב בלעסלא ושם מנ"כ. ועוד התייחסו אחרי הגדיב הדיק ר' הירש פיעטרקובר כמה מגאונים ארץ. גם הרה"ל ר' חיים אורבאך אבר"ק לונגשיץ התייחס אחריו. כן הגאון ר' יחזקאל פשיטיקר היה מנכדי הדיש המורס ההוא וכמה גדולי ישראל התפארו שילאו מורעו והתחתנו בזרעו:

הנה"מ

אמר הנה בני לפניך קח ויך, ויך ר' מעבלי עם הגביר ויביאהו לביתו ויהי לאיש לבתו ולאמאלי ע"ה. (הסיפור הזה שמע הג"מ יוסף חיים קרא הג"ל בעצמו מפי זקני רבי א"ר מעבלי, כי היה כבן בית אצלו כל הימים אשר שאב ממקור התורה בפיעטרכוב מהגאונים דשם ונאהב אצלו כבן, והרי"ח קרא היה בפטירתו יותר ממאה שנים), וכתב בס' כלילת יופי ח"ב (רע"ח) הרב וכו' מו"ה מעבלי ברצינר ז"ל כו' נשא אשה ממדינת פולין וקבע משכנו בק"ק פיעטרכוב * שם היה משכן חותנו הגביר המפורסם מו"ה אליהו בן הגביר מו"ה הירש ז"ל שהי' נקרא ר' אליהו ר' הירש' פ"מ בפיעטרכוב, ובתו הגבירה מרת זלמא היתה אשת ר' מעבלי, והיה לו הון ועושר בביתו עד זקנה ושיבה יט) ונפטר שם בשם טוב ביום כ"ב כסליו שנת תקצ"א עכ"ל :

(ג) הרה"ג הגביר מ' אלעזר מפיעטרכוב (הנ"ל אות מ"ז) היה חתן הגה"ק מ' צבי הירש אבר"ק רישא בעהמח"ס גאון צבי על מס' ב"מ ושנדפס בהסכמות גאוני הדור

הגה"ק דו"ר ר' חנניאל ליפמאן מייזלס הג"ל. נדפס מכתבו בשו"ת ברית אברהם חאע"ז סי' ז"ה. ויסופר את אשר קרה לו. טרם נשא את בת זקני ר' אלי' ז"ל. בעוד היה רב דק"ק אפשא. כי היה לו אשה בת שש ומשכלת בחכמה יודעת היטב לשון הקודש. וכל מכתביה אל בני משפחתה היו על צמות לשון ההוא. פ"ה הקין הרב משכנו ופניו זועפים ועיניו קמו. ותשאלהו אשתו למה פניך זועפים. ולא אבה להגיד לה עד כי הפלירה בו מאד. ויאנה ויאמר: חלום חלמתי כי מן השמים הוגד לי כי אם אשה אחרת אקח תחיתי תלד לי בנים. ואני אהבתי נפש אהבתך ולא אפרד מאחך וגם אתה בריווך לא תפרד ממני. אחר חזיה ימים לא יכול להתאפק להגיד לה מהשמות החלום פעמים ושלש. ותאמר האשה הנה ידעת כי נפשי קשורה בנפשך אכן האם נכון הדבר כי אנכי אעזור בעד הדור אשר ילא מחלליך לאור עולם. הלא אחשא נגד ר'. ע"כ אנכי משביעך כי לא תחוס עיניך וכתוב לי גט כריתות ואלכה מאחך. וד' אשר הודיעך זאת יתן לך כלבדך. וימנה הגאון למלאות דבריה. ותשב לבית אביה. ואחר כלות מספר הירחים הלכה והיתה לאיש אחד משועי יהודה. ותהר האשה ותלד בן. ותכתוב אל בעלה הראשון ספר כדברים האלה: לנכדו הגאון בעלי ה**חז"ל** (ר"ת ה"ר ח' חנינאל ליפמאן מייזלס) ילד נולד לי בן יתן לי מעבלי השני, ועתה כד אכבדך עם הסנדקאות אלל בני בכורי, ולא מנע הרב ז"ל למלאות משאלתה ויבא בעגלה רתומה כמה פרסאות אל יום המילה ולקח סנדקאות וישמח עם הקרואים יחד וברך את האשה ואת בעלה השני. האין זאת ענות לרב:

(ט) **בניו** של זקני הרה"ג רא"ד טעבלי ברצינר הג"ל היו: א' הגה"ק מ' ארי' ליבוב; שהי' נקרא ר' ליבוב ר' טעבלי מפיעטרכוב. הוא אביו של זקני מאד אבי. ה"ה הרה"ג מ' צבי הירש ז"ל מפיעטרכוב [שהיה חתן הג"מ אברהם יואל הלוי איש הורוויץ בן הגה"ק מ' יהושע צבי הלוי אבד"ק מריבוטש בע"ס מ' הריב"ש. בן הגה"ק הרי"ח שמעלקא אבד"ק ניקלסבורג. וחתן אחי אביו הגה"ק מ' פנחס הלוי איש הורוויץ אבד"ק פפרמיין בעל הפללה ז"ל]. ב' זקני מאד אחי. ה"ה הגה"ק מ' יחזק נתן נטע ברצינר אבד"ק צילגורייא. ושם מניח [היה חתן הגה"ק מ' אביגדור מייזלס אבד"ק צילגורייא בעהמ"ח קונטרס בית אביגדור שנדפס על ידי ח"ל בס' מעדני שמואל על ה' פסח בן הגה"ק מ' משה צבי הירש מייזלס אבד"ק זאלקווא בע"ס חמדה גנוזה]. ג' אשת הרה"ג מ' געליי סג"ל הורוויץ מילדי קראקא. וכל מעשי תוקפו ופרשת גדולת זקני הרה"ג רא"ד טעבלי וכניו וזאלאו וקורות ימי חייהם הלא הם כתובים בקונטרס בית לדיק בסו"ס

הדור ומפליגים בשבחיו וצדקתו, והרבי מליבלין הק' ז"ל כ' עליו: וידוע שהמית עצמו על רביו תורה וכו', וידוע שהגאון צבי ברוך את בתו אשת הר"א הנ"ל שיה' לה בן שיאיר עיני ישראל בתורתו, ונתקיים בכנס הגאון בעל ברית אברהם וצ"ל, וכ' במג"י בסטראצק אשר הגאון צבי היה חתן הג"מ אברהם אבד"ק ראברימיל, אחי הגאון בעל פני יהושע ז"ל, המה בנוי של הר"ר צבי הירש מק' רישא, בהקצין מו"ה שמואל מכפר יענדווימישל הסמך לרישא, והרצ"ה בר"ש מרישא הנ"ל היה חתן הקצין הפרנס רד"א בו"ה אברהם הלוי מקראקא, בהג"מ נתן הלוי, נכד הגאון הקדוש ר' אברהם קשיא אבד"ק לובלין, והר"ר אברהם הלוי מקראקא הנ"ל היה חתן הגאון רשבבה"ג מו"ה יהושע אבד"ק קראקא בעהמח"ס מגיני שלמה וש"ת פני יהושע ולמעלה בקודש ווכל הניגע ליהוס משפחת המג"ש הובא בהפ"ס שנה ב' ח"א, ושנה ג' חו' א' בתולדות הפני יהושע מוש"ב הגאבד"ק סטראצק ש', ובקונמ' בית מוביה בראש ס' ברכת כהן בן הרב מ' יוסף בויזנא שהיה חתן הג"מ אברהם בלונקים אבד"ק קאריין, בן הג"מ שמשון אבד"ק קרעמניץ בהגאון

בסו"ס לבי ללדיק (ר' פיעטרכוב תרס"ד). וכן התחתנו בזרעו של הר' הירש פיעטרכוב. הרב"ק מקאלק. ומראדזין. כי הגה"ל ר' ישראל מפילאוו ז"ל היה חתן נכדו. וכן הגה"ל מו"ה מרדכי יוסף מראדזין שליט"א הוא חתן נכדו. ועוד הרבה. זקני הר"ר הירש ובנו ר' אלי' היו צפת היו ימים טובים לישראל. ימים אשר כבוד התורה היה גדול מאד בעיני כל. וגם העשירים אולי הכסף היושבים על גפי מרומי ההללחה המתפרסם ברזי כסף הפריוז הרבה מהונס ורכושם להתחתן עם הרבנים. וצפת הה"א מלאנו את הגד"כים זקנים על דלתות החכמים. והיושבים בלל הכסף מכניעים עלמם להסתופף בלל החכמה כזבולן וישכר עשו שותפות ביניהם. להחזיק לומדי תורה. ודברי חז"ל (ברכות דף ל"ד ע"ב) כל הנביאים לא נתבאו אלא למשיא בתו לת"ח וכו' היה יקר בעיניהם. ולא סרו נדבריהם. ולא אמרו אלה אל אישי נותן לחמי (הושע ב') לחמי של תורה. (לא נעשירי ומנינו צבוא"ר אשר משיאים ד"תיהם לנומני לחמם ויש מהם גם לנומני לחמם נפסח וד"ל כמאמר העולם לי איין ברוש געבער. ושוכמים מי הוא הנותן כח לעשות ז"ל). אומרים אמור כי הקצין התייר הגדול פרנס דמדינת וואהלין ר' יוסף מאוסטרהא ז"ל אשר הוט עלה לכמה עשרות אלפים אדומים. והיה העשיר הגדול בכל מדינת וואהלין. ראה להתחתן עם זקני הגאון חכם לבי ז"ל. ור' יוסף ראה לעשות חשבון כמה שפולה הונו ורכושו ולתת מחלה להחכם לבי י"תן את בנו הרב ר' דוד לפני בתו [הוא הגאון ר' דוד אבד"ק יאריטשוב סיטופר י"י"י"ו חזסון רב. בראש ס' לבי רב דף ח' ע"ב]. וימאן הח"ל ז"ל. כי אין כסף נחשב בעיניו כדוע. אך ה' לבאות יען ומי יפיר. כי מי זה יכול להלך נגד ההשגחה העליונה אשר כבר הרימה את הקצין ר' יוסף על. וכה להתחתן עם גדולי דורו ואחר פטירת החכם לבי ז"ל התחתן עמו דו"ה הגאון הק' מ' יעב"ץ ז"ל. ולחזיו העשיר ר' אברהם משולם זלמן אשכנזי אבד"ק אוסטרהא לקח את נכדת הר' יוסף בת בנו הרב ר' אהרן ז"ל כמבואר בס' מזכרת ג"א דף ק"ז. וכבר כ' דו"ה הג"מ יעב"ץ בס' מגילת ספר דף ע': וזמן הזה כתבתי לאשתי שתבוא אללי לפולין כי טובה הארץ לפנינו ביחוד בעלי תורה מולאים בה כל חפלים הן בעיני הפרנסה בכבוד והן בעסקי שדוכים לבנים ולבנות ובפרט אם הם משפחות מיוחסות הכל רודפים אחריהם ונותנים מעות לכים אבותיהם עכ"ל. ובשביל זה זכו לדורות ישרים. בתורה גדולה. במקום אחד שתולה. ולדקת פזרונוס דור לדור יספרו. וימלאו פיהם תהלתם המה אצרו וגמו למעלה. ומבעל הגמול שגדל אתם ופעולתם לפניהם ז"ע:

ולתולדות

יבגאנן מ' בצלאל אביו של המהר"ל מפראג הנ"ל ז"ל, והנ"מ שמשון אבד"ק קרעמניץ הנ"ל, היה גם הותני של הנ"מ פסח קארציר אביו של הנאין המקיבל ר' שמשון מאוסטריאלי שנהרג על קרה"ש ז"ל, ומה שהביא כ' כי במ' שמן למאור קורא הנ"מ בצלאל מרגליות אבד"ק אוסטרהא בן המאיר נתיבים הנ"ל, את הנאין מ' בצלאל אבד"ק אוסטרהא בן הרבי

ולתולדות הגה"ק ש"ב בעל פ"י ז"ל הנ"ל. הכני להביא מש"כ בקונט' תהלה למשה בראש ס' ישמח משה (דף י"ב ע"ב). שסיפר הגה"ק ר' משה טייטלבוים ז"ל שהנאין בעל פני יהושע ז"ל הי' לו ויכוח גדול עם הלומדים ע"ד חידוש אחד שחידש ופלפלו הלומדים עמו ולא רצו להורות לו והוא עמד על דעת קדשו כי הדרך אחר. אחרי כמה שנים כאשר שכב על מטתו סמוך להסתלקותו ראו שהיו מרחשין שפתי דמר הפני יהושע ז"ל. ושאלו אותו. והשיב להלומדים לפניו כי שלחו הב"ד של מעלה לכבדו בדרשה שידרוש שמה בעת צואו לעולם העליון וכבדוהו שיחמר החידוש הזה שהתוכחו עמו הלומדים ע"כ הוא חוזר על משנתו שיה' שגור על לשון קדשו עכ"ד הפני"י ז"ל ע"ש:

והנה מעלת היחוס הוא לילך בדרכיהם הטובים כנא' (ישעי' מ"ט) הביקו אל נור חזבתם וכו'. אבל באם הוא בן טובים וחוטא אז רע יותר. ועונשו יותר גדול. ע"ד שפירשתי במנחות (דף ק"ג) ואי בר אבהון ולא בר אוריין אישא תיכליה. והוא עפ"י השלח"ק בפ' בחקותי דהפסוק וזכרתי את בריתי יעקוב וכו' הוא בכלל התוכחה דאינו דומה רשע בן רשע החוטא לרשע ב"ל. וע"ש בזה"י עפ"י משל. וזה פ' דמות דיוקנו של אביו ראה. היינו שהוא בן יעקב בחיר שבאבות. וזה פ' ברכות. (דף ל"ב) ולא עוד אלא שיש לי בוסת פנים מאבותי. וכן בברכות (דע"ז) יה"ר שלא נחטא ולא נבזש מאבותינו. ובזה ת"י בש"ע חו"מ ס' תקל"א ועקידת יצחק לזרעו תזכור. דלעשו יהי' לרעתו ובמ"ר וישלח פע"ז אלא הזכיר בדרכיהם והעושה כמעשיהם ע"ש:

ובחי' עה"ת פירשתי בפ' יחי (מ"ח ט') בזה וברש"י הראה לו וכו' ושער כתובה הענין הוא דבגיטין (דף ל') ב"ש א' לא יגרש וכו' אלא אי"כ מלא בה ערות דבר. וב"ה א' אפי' הקדיחה תבשילו דלכאורה קשה על ב"ה דאמרו ז"ל שבת (דל"א) בזה דלעולם יהי' אדם צנוותן כהלל וכו' כל מי שילך ויקניט את הלל וכו' ואמרו ז"ל על הלל שהי' עניו שפל וסבלן. ובגיטין (דף ק"ו) עמותתו וברש"י שם סבלותו. ואיך בשביל שהקדיחה תבשילו יגרשה. אכן י"ל דכונתם ז"ל כמו שמוצא ב"ש"ם ברכות (דף י"ז) אין פרץ וזוהי ברחובותינו שלא יהי' לו בן המקדיח תבשילו ברכים. אי"כ גם שם הכוונה על אשה שמגדלת בניה בדרך רע ח"ו מחויב לגרשה. והוא ע"ד חז"ל פסחים לא תבשל בקדירה וכו'. והנה בחידושי הרי"ם אע"ז ס' קי"ט אות ז' הובא קושיא בשם בנו הרה"ג ר' אברהם מרדכי ז"ל לב"ש דאין לגרש רק באם מלא בה ע"ד. אי"כ למה תקנו כתובה שלא תהי' קלה בעיניו להוליא. הא אין מגרשין רק בע"ד ועיין בתשובתי בס' כנסת חכמי ישראל ס' רכ"ז לכן י"ל דיעקב אבינו ידע דיוסף חי ועומד בצדקו. עכ"ז בראיתי שאינם ראויים לזרעה. חשב אולי מפני שאמס מגדלת אותם בדרך רע. והא דלא גירשה יוסף בנו הדיק. משום דהוא סובר כב"ש דרק במלא בה ע"ד מגרשין. לכן הראה לו שער כתובה. אי"כ מזה ראי' דלאו דוקא בע"ד מגרשין. דאליכ למה לן כתובה כלל. איז דהוא סובר דגם בשביל שהקדיחה תבשילו ברכים מגרשין. ואם הוא לא גירשה. בודאי בניו לדיקים הולכים בדרכיו ואכ"מ להאריך והבן כי כל מאמרי חז"ל (פסחים דף מ"ט) וישא בת ת"ח. (וביזמא דף ע"א) וא"ר ברכי' אם רואה אדם שאורה פוסקת מורעו ישא בת ת"ח וכו'. אבל באם ח"ו יסורי מדרבי אבותיהם אין קן לעונשם ח"ו. ויש א"ס למקרא

הרבי ר' נפתלי כ"ץ בעל סמיכת חכמים הנ"ל, בתואר זקינו, לא אדע באיזה אופן, היה נכדו, ואין הם שכן למאור תחת ידי:

זכות אבותינו הקדושים תעמוד לנו ולכ"י ויקיים בנו מקרא שכתוב לא ימוש מפני זכ"י עד ביאת גואלינו במהרה בימינו, ובס"ל מלאו תשובה ועשתונות נכספות, לראות בטובת בני עמינו אשר מכל צד הימה מוקפות, כי יסיר ה' מעמו כל תונה ואנחות, ורוח זלעפות, ואמץ ברכים כושלות וגנפיות, ויקבץ נדחינו מארבע כנפות, כעתירות העלוב ומצפה לישיבה ש"ב ועירא **צבי יחזקאל מיכלאזהן** אבד"ק פלונסק והגליל בעהמח"ס, דגן שמים, הוסן רב, בית צדיק וש"ס:

היינו להדריך את זיהם למקרא לתוס"ק כבדנות (דף י"ז ע"א) נשים במאי זכין באקריו"י בנייהו לבי כניסתא. ויש א"ס למכורות. למסור זניהם להיות בנים סוררי"ס. ומתענגים ברחותם זניהם עם כפתורים גוללים כמו בימינו אלה בעול"ר ויוסף הלדיק הראה ליעקב אביו כי בניו שצטי"ה קדושים מרחם. ובהדרכת אהם הלדיקת. וישלח לנו הס"י במהרה את אליהו הנביא להשיב לב זנים אל אבותם. וזכה לומר מתי יגיעו מעשינו למעשי אבותינו ז"ע ועכ"י אמן:

שמות המתנדבים זכות הגה"ק יגן עריהם.

פה פרשימיק. הרב אבד"ק דפה, ר' אברהם יצחק קעסטינבערג. ר' איטשע ליבערמאן, בנו יוסף ליבערמאן. ועבור ביהמ"ס דגור. ר' אברהם יוסף קייפמאן. ה' אברהם צוקער. ר' איטשע מאיר לענגע מקינער. ר' איטשע מאלץ. ר' אלעזר שווארצבוים. ר' אלעזר צוקער. ר' אברהם בערקאוויץ. ר' בעריש לענגע. ר' בעריל פשימיצקע. ר' בעריל בראמבערג. ר' בעריש וויינווארציל. ביהמ"ד דפה. ר' דוד מענדיל זיידע. ר' העניך ראזינבוים. בנו יצחק מאיר. ר' העניך כ"ץ. ר' הנרשל ניימאן. ה' הירשל ראזינשטיין. ר' וועלויל זיבהאלץ. ר' וועלויל שטאריק. ר' וועלויל צוקער. ר' חיים דוד לאנגפאס. ר' חיים שמעון קרשינצווייג. ר' יוסף חיים שורב. ר' ישעי' טאבער. ה' יוסף צוקער. ה' יעקב אר' הכהן. ר' יצחק פישל צוקער. ר' ישראל הירש קאלואוסקי. ר' ישראל יצחק שעפסיל. ר' ישראל אל"ה פרידמאן. ר' יצחק רוד וילבערבערג. ר' יעקב שו"ב. ר' ישראל פייביץ ליפשיץ. ר' יואל האניק. ר' משה ווייספאס. ר' מענדיל פראשקיר. ר' משה שמעון פשימיצקע. ר' מענדיל קעסטינבערג. ר' מענדיל מילשטיין. ר' מרדכי ביימאייגריין. ר' משה קאלואוסקי. ר' מענדיל באקמאן. ר' משה יהושע לינדענבוים. ר' מענדיל כהן. ר' מרדכי ליבוש אייזנבערג. ר' משה הענדעל. ר' מרדכי דוד קעסטינבערג. ר' משה האניק. ר' נתן ויינוויל מאנדילבוים. ר' נתן דוד שערמאן. ר' נתן צוקער. ר' נח לעסקי. ר' נחמן צוקער. ר' עזריאל בארינשטיין. ר' עזריאל מאנדיל. ר' פנחס מילער. ר' פנחס מאלץ. ר' פרץ מאלצמאכער. ר' פנחס ליפשיץ. ר' צבי בארינשטיין. ה' צבי איימלך שפירא בן הרב. אחי שמואל דוד ראקאץ. ר' שמעון שטייערמאן. ר' שמעון פרידמאן. ר' שלמה פשימיצקע. ר' שמואל שמחה הארינפלד. ה' שמואל דוד וויינבערג. ר' שמחה יוסף פרידמאן. ר' שאול יוסף פאלאנד. ר' שמואל פרידמאן: **איוואנגראד.** הרב אבד"ק שליט"א.

ר'